

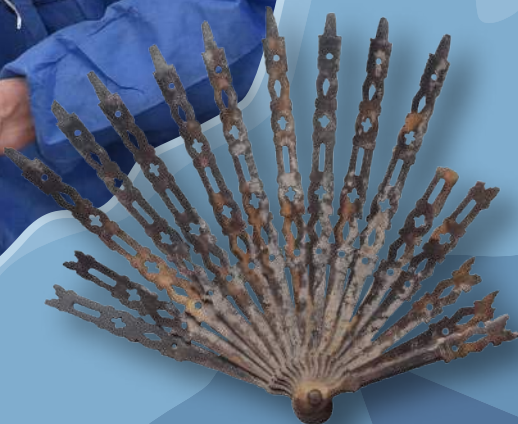


**Archeologie
West-Friesland**



Jaarverslag 2019

Gemeente Drechterland, Enkhuizen, Hoorn, Koggenland,
Medemblik, Opmeer, Schagen, Stede Broec en Texel



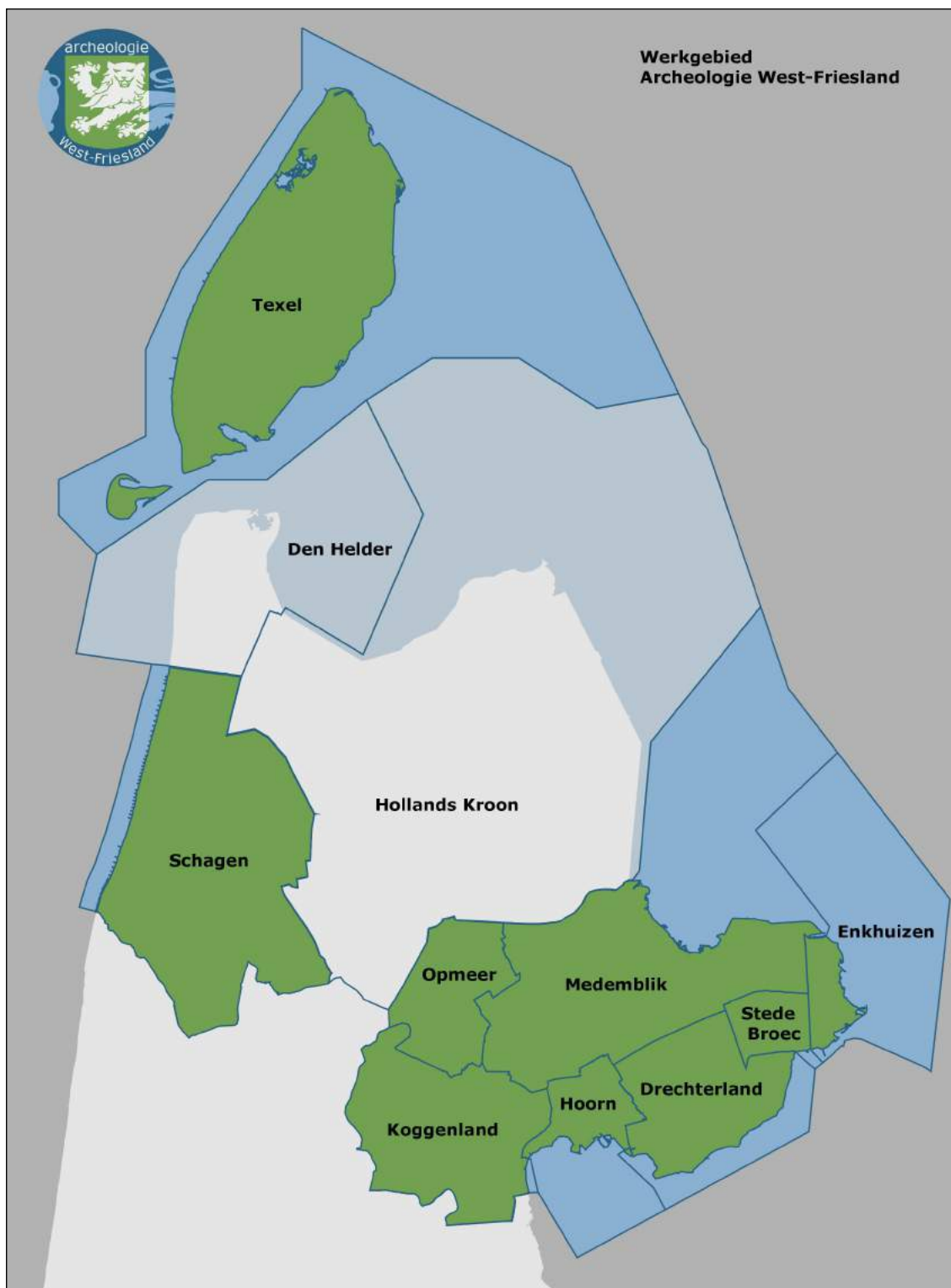
Afbeelding voorblad: wethouder Samir Bashara bezoekt met zijn dochter de opgraving aan de Westerdijk in Hoorn.

Archeologie West-Friesland

Jaarverslag 2019

**Gemeente Drechterland, Enkhuizen, Hoorn, Koggenland,
Medemblik, Opmeer, Schagen, Stede Broec en Texel**

Tekst en redactie:	Michiel Bartels
Met bijdragen van:	Cees Aay
	Dieuwertje Duijn
	Anne de Groot
	Frank Postma
	Fleur Schinning
	Carla Soonius
	Harmen de Weerd



© Archeologie West-Friesland 2020

Niets van deze uitgave mag worden veeleelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, film, fotokopie, digitaal of geautomatiseerd systeem zonder voorafgaande toestemming van de copyrighthouders en de auteur.

De uitgever heeft de inhoud met de grootst mogelijke zorgvuldigheid samengesteld. Ondanks deze zorgvuldigheid kunnen gegevens zijn veranderd of onjuist zijn weergegeven.

Inhoudsopgave

1. Inleiding	7
2. Taak/missie	8
3. Organisatie en personeel	8
4. Certificering	11
5. De website	11
6. Publieksbereik	12
6.1 Nieuwe publieksfolders	12
6.2 Plaatsing replica beeld Mercurius in Enkhuizen	13
6.3 Open Dag Landschap Noord-Holland	14
6.4 Expositie collectie Kuipers SPAR Dirkshorn	15
6.5 Tweede Westfrieslanddag	15
6.6 Tweede Dag van de Texelse Archeologie	16
6.7 De Grote Suriname Tentoonstelling	20
6.8 Open Monumentendag in Hoorn	21
6.9 Educatie	23
7. Bouwen, saneren, slopen en behouden	24
7.1 Bouwregels en 100 m ²	24
7.2 Bodemsanering en archeologisch adviseren/uitvoeren	25
7.3 Archeologie-vriendelijk bouwen	26
7.4 Stilleggingen	28
7.5 Stolpboerderijen	29
7.6 Onaangekondigde ontgravingen	29
8. Het metaalproject van de gemeente Texel	30
9. Lichte Gemeenschappelijke Regeling	31
10. Overzicht adviezen en gewerkte uren	32
11. Depot De Oude Veiling 35 in Zwaag	32
12. Waterbodem	33
13. Maritieme Archeologie & zoektocht Slag op de Zuiderzee 1573	34
14. Beleidsmatige ontwikkelingen in de Westfriese Gemeenten	35
14.1 Drechterland	35
14.2 Enkhuizen	35
14.3 Hoorn	36
14.4 Koggenland	36
14.5 Medemblik	36
14.6 Opmeer	37
14.7 Schagen	37
14.8 Stede Broec	37
14.9 Texel	38
15. Erfgoedinspectie & wettelijke taken	39
16. Inventarisatie en beheer collecties particulieren en instellingen	39
17. Schatgraverij & metaaldetectie	40
18. Samenwerkingsverbanden	41
19. Regionale energie transitie (RES) en Deltaplan ruimtelijke Klimaatadaptatie	41
20. Jaarplan 2020	42
Bijlage 1: Activiteiten medewerkers Archeologie West-Friesland	44
Bijlage 2: Actorregister	53
Bijlage 3: Overzicht projectadviezen 2019	54
Bijlage 4: Rapporten & notities	56
Bijlage 5: Procescertificaat Archeologie	59



Riolen voor de rijken: tijdens een opgraving aan de Nieuwe Noord in Hoorn is een riool aangetroffen.

Rijke inwoners lieten voor henzelf gemetselde riolen maken die uitkwamen op de hoofdriolen in de straten. Bij de opgraving zijn meerdere gemetselde riolen aangetroffen, die uit de 18^{de} eeuw dateren. De armere inwoners moesten volstaan met een beerput of wisselton.



1. Inleiding

Het archeologisch jaar 2019 kon worden gekenmerkt als druk en zeer productief. Omdat duidelijk sprake is geweest van een optimistische stemming, zijn veel lang lopende zaken in de benen gekomen.

De communicatie tussen en met de gemeentes, ontwikkelaars en erfgoedhoeders verliep soepel.

Het was zodoende ook tijd om naar diepere zaken en synthetiserende thema's te gaan zoeken. De voorbereidingen voor de 450 jarige herdenking in 2023 van de Slag op de Zuiderzee uit 1573 was er zo een. Erfgoedbreed is dit uitroepteken in de Hoornse en Westfriese geschiedenis opgepakt in de hoop dat museaal, archivalisch en archeologisch goed voor de dag gekomen zou kunnen worden in het jubeljaar.

Een negatief punt is de heropleving van de schatgraverij. Waar in de afgelopen jaren de bekende oude schatgravers de schep opborgden, lijkt in 2019 weer een nieuwe generatie opgestaan die terreinen afspeurt op zoek naar vondsten. Een verklaring hiervoor is nog niet te geven. Wel heeft het geleid tot meer alertheid.

Met een goed vertrouwen kan het jaar 2020 tegemoet worden getreden.

drs. Michiel H. Bartels, gemeentelijk archeoloog van Hoorn

drs. Carla M. Soonius, regio-archeoloog West-Friesland

P. Meijers, bureauhoofd Erfgoed-VVH, Hoorn



Recht tegenover het stoomgemaal in Medemblik is in april een achtkante poldermolen opgegraven.

2. Taak/missie

De taak en missie van de lichte Gemeenschappelijke Regeling (GR) is wat betreft de advisering en ondersteuning aan gemeenten in vergelijking met 2018 onveranderd gebleven.

De uitvoering van archeologische onderzoeken, met uitzondering van de veldtoets, valt buiten de lichte GR. Over de meest boeiende onderzoeken wordt in de jaarlijkse Archeologische Kroniek Noord Holland verslag gedaan.¹

3. Organisatie en personeel

Het ambtelijk kernteam van functionarissen bestond in 2019 uit de senior archeologen drs. Michiel Bartels, drs. Sander Gerritsen, drs. Carla Soonius, dr. Christiaan Schrickx, archeoloog en senior veldtechnicus mw. drs. Marlijn Kossen en archeologisch assistent Etienne van Paridon. Aad Weel, gedetacheerd vanuit WerkSaam, is het gehele jaar als medewerker buitendienst voor de monitoringen en het metaaldetectiewerk werkzaam geweest. Petra Leek heeft als office manager haar werk voortgezet. Drs. Harmen de Weerd heeft de innovatie van de digitale infrastructuur, de geo-informatie en het stroomlijnen verder opgepakt en is medeverantwoordelijk voor de archeologische toetsingen en quickscans op Texel.



Nieuwjaarsdiner van Bureau Erfgoed.

Archeoloog drs. Dieuwertje Duijn heeft haar werk als stolpenspecialist en archeologisch onderzoeker voortgezet. Drs. Fleur Schinning MA en archeoloog Anne de Groot BA hebben de taak van archeologisch adviseur voortgezet. Annabelle de Gast BA is op 15 april ten behoeve van het onderzoek van de Markermeerdijken weer ingezet. Senior archeoloog drs. Bart ter Steege

¹ <https://collectie.huisvanhilde.nl/kroniek.aspx>.

heeft net als archeoloog Jasper Leek BA en archeoloog/materiaalspecialist Wytze Stellingwerf MA geheel 2019 werk uitgevoerd. Student archeologie Conny Pronk is naast Marlijn Kossen aangesteld als assistent depotbeheerder.

Het vaste team van vrijwilligers is aan het werk gebleven: Ans Vissie en Els Winters voor leer- en textielvondsten, Lies de Sitter geassisteerd door Carolien van Berghe voor de botanie, Cees Aay en Theo van Meurs voor de maritieme archeologie, Bert Balk, Dolf van Doorm, Leo van den Thillart en Peter van Oudheusden voor de materiaalrestauratie en veldassistentie. Frank Pennekamp verrichtte zijn gebruikelijke werk met metaaldetectie en allround ondersteuning. Maarten Borst verrichtte op diverse gebieden ondersteuning. Frank Postma heeft zich het gehele jaar bezig gehouden met de numismatiek. Hans van Poelje is in augustus gestart als all round vrijwilliger.

Op Texel zijn vrijwilligers Annet van Boven (Duikclub Texel), Paul Dekker (metaaldetectie) en Wouter Kuip MA actief geweest voor AWF.

Op donderdag 24 januari werd samen met geheel Bureau Erfgoed het Nieuwjaarsdiner gehouden in Oranje Buiten aan het Kerkplein in Hoorn.



Jaarlijkse excursie naar de gemeente Zaanstad: collega Bart ter Steege legt uit bij de Zaanse Schans.

Op 22 mei vond de jaarlijkse excursie plaats. Het Bureau Erfgoed bezocht met alle studenten, stagiairs en vrijwilligers het erfgoed van de gemeente Zaanstad. De Zaankanters Josje van Leeuwen en Bart ter Steege leidden ons rond. Een fietstocht door de stad bracht het gezelschap bij bezoekerscentrum De Poelboerderij alwaar de interactie tussen mens en milieu werd bekeken. Vervolgens bezocht het gezelschap de Zaanse Schans waar een boottocht werd gemaakt naar de zaagmolen aan de Zaan, diverse stukken erfgoed werden bezocht en Bart ter Steege een uitleg gaf over de Schans en de ontwikkeling van het erfgoedpark. Per fiets werd door de onontdekte pittoreske delen van de Zaan gereden en geluncht bij het Heerenhuis in

Wijdewormer. Vervolgens toog door de agglomeratie naar het Molenmuseum in Koog aan de Zaan en de oliemolen Het Pink alwaar molenaar en curator de heer Van Leeuwen tekst en uitleg gaf over de werking van het olieslaan (sla-olie). Het gezelschap was zeer onder de indruk van de volledig werkende molen. Vervolgens werd de schuilkerk 'Heilige Maria Magdalena' aan het Papenpad in Zaandam bezocht. Een borrel en diner sloten de dag feestelijk af.



Jaarlijkse excursie naar de gemeente Zaanstad, met o.a. een bezoek naar het Molenmuseum, oliemolen Het Pink en de schuilkerk 'Heilige Maria Magdalena'.

4. Certificering

Oktober 2019 werden binnen de archeologische wetgeving wijzigingen aangebracht in de BRL 4000. De implementatie van deze wijzigingen zijn doorgevoerd in het kwaliteitssysteem van AWF.

De bij AWF werkende actoren binnen de archeologie zijn terug te vinden in het actorregister: www.actorregistratie.nl (zie bijlage 2).

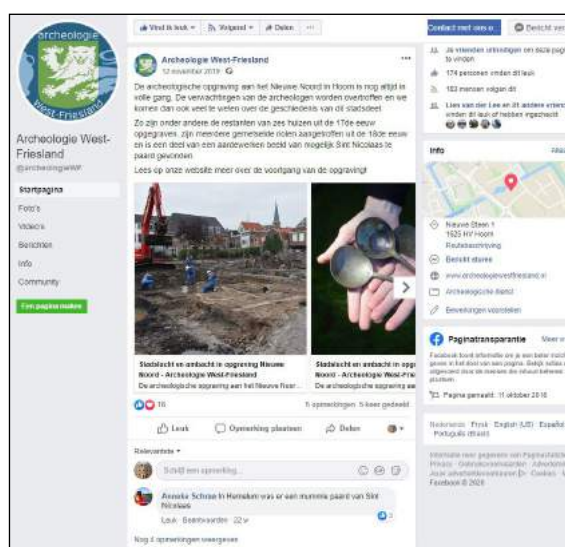


Een externe audit tijdens een booronderzoek.

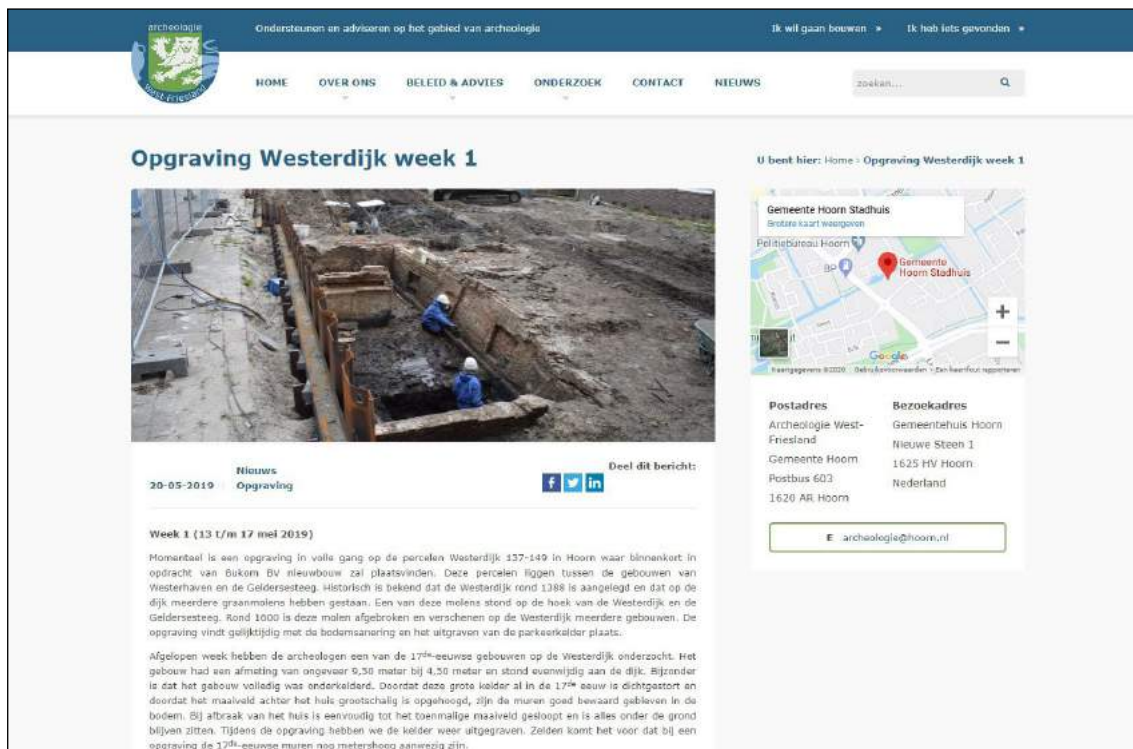
5. De website

De website www.archeologiewestfriesland.nl is het gehele jaar succesvol in de lucht geweest. Webredacteur Fleur Schinning heeft regelmatig nieuws op de site gepost. Daarnaast is de content gevuld met alle recente rapporten, notities, artikelen, opgravingen en agendapunten zoals lezingen en open dagen.

Als aanvulling op de website is in 2019 een Facebookpagina voor Archeologie West-Friesland aangemaakt. De pagina dient ervoor om een grotere doelgroep te bereiken en via dit medium door te sturen naar de website.



De Facebookpagina van Archeologie West-Friesland.



De website is het gehele jaar in de lucht geweest en bijgehouden. Tijdens de opgraving aan de Westerdijk werd bijvoorbeeld elke week een update geplaatst op de website met de nieuwste bevindingen.

Op Facebook worden nieuwsberichten, wetenswaardigheden en evenementen gedeeld.

6. Publieksbereik

Archeologie West-Friesland streeft ernaar om zoveel mogelijk resultaten van het archeologisch onderzoek in West-Friesland te delen en archeologie onder de aandacht te brengen onder het Westfriese publiek. Zo brengen we publieksfolders uit over recente onderzoeken, maar organiseren we ook regelmatig open dagen tijdens opgravingen of tijdens de Nationale Archeologiedagen. Dat archeologie leeft onder de Westfriezen, is wel gebleken tijdens de open dagen, waar honderden geïnteresseerde mensen op af komen. Op deze manier kunnen we tevens het draagvlak voor archeologisch onderzoek versterken en bewustwording van erfgoed in onze regio bevorderen.

6.1 Nieuwe publieksfolders

In 2019 zijn op de Nationale Archeologiedagen vier nieuwe brochures verschenen. Twee daarvan waren gewijd aan onderzoek op Texel: *Archeologie op Texel 1: Graven naar Friese vorsten* naar aanleiding van het onderzoek aan de Groeneplaats te Den Burg in 2017. *Archeologie op Texel 2: Waken aan woelig water* vertelt over het onderzoek van de





De twee folders van Archeologie op Texel worden aan Jaap Vlaming gereikt.

zeedijk bij de Schans in 2017. De eerste folders werden in de Burghkerk te Den Burg aangeboden aan wethouder Jaap Vlaming van de Gemeente Texel.

Twee Westfriese folders zagen in 2019 het licht. Folder 22 'Hoeksteen van de dijk' beschreef het onderzoek aan de Markermeerdijken en het onderzoek van de Noordse stenen in deze dijk. Folder 23 'Westfriezen graven naar de Bronstijd' vertelt over het onderzoek naar de Bronstijd in het plangebied Waterweide te Grootebroek.



6.2 Plaatsing replica beeld Mercurius in Enkhuizen

Gedurende het veldwerk aan de Davidstraat-Romeinstraat in 2017 in Enkhuizen is een terra cotta beeld van de Romeinse god Mercurius gevonden. Dit ornament behoorde tot een schouw in een rijk huis in 17^{de}-eeuws Enkhuizen. Vanwege de schoonheid is het gerestaureerd en zijn afgietsels gemaakt. Een van deze replica's is in de fraaie binnentuin van het hofje geplaatst. Dit beeld werd op 20 juli 2019 onthuld. Oudste bewoonster mw. Bielsma, directeur Welwonen Wiesje van der Weide en wethouder Eric Stuijlaart deden onder publieke belangstelling deze onthulling.



Onthulling van de replica van het Mercuriusbeeld Davidstraat/ Romeinstraat (Enkhuizen) door bewoonster mw. Bielsma, directeur Welwonen Wiesje van der Weide en wethouder Eric Struijlaart.

6.3 Open Dag Landschap Noord-Holland

Archeologie West-Friesland stond op 19 april ter hoogte van het archeologisch rijksmonument Aartswoud met een stand tijdens de open dag voor de leden van Landschap Noord-Holland.



Beschermersdag van Landschap Noord-Holland, uitleg door Carla Soonius en Fleur Schinning.

6.4 Expositie collectie Kuipers SPAR Dirkshorn

Amateurarcheoloog Frank Kuijper heeft tijdens de vervanging van de riolering in de Dorpsstraat van Dirkshorn veel vondsten verzameld. Vanuit AWF is assistentie verleend om het materiaal te documenteren. Wytze Stellingwerf heeft een West-Friese Archeologische Notitie vervaardigd. In de zomer heeft Archeologie West-Friesland een kleine tentoonstelling ingericht in de SPAR supermarkt van Dirkshorn aan de Dorpsstraat. De vooral 17^{de}-eeuwse archeologische vondsten zijn destijds gedaan door Frank Kuijper. Een kleine vitrine met vondsten en een banner met het verhaal van de geschiedenis van Dirkshorn hebben hier zes weken gestaan bij de ingang van de winkel. De tentoonstelling werd geopend door wethouder Jelle Beemsterboer.



De tentoonstelling werd geopend door wethouder Jelle Beemsterboer.



De tentoonstelling in de SPAR, met Wytze Stellingwerf en Frank Kuijper.

6.5 Tweede Westfrieslanddag

Net als in 2017 stond Archeologie West-Friesland samen met de Archeologische Werkgemeenschap Nederland op de tweede Westfrieslanddag van het Westfries genootschap in Schagen op 2 november. Tijdens deze dag heeft Jasper Leek tweemaal een korte lezing gehouden over de opgraving aan de Markt 22 in Schagen. Carla Soonius heeft een korte lezing gegeven over de bewoningsgeschiedenis van Dirkshorn aan de hand van de vondsten, gedaan door Frank Kuijper tijdens de rioleringswerkzaamheden. De stands werden mede bemand door Maureen Kok, Frank Pennekamp, Frank Postma en Frank Kuijper.

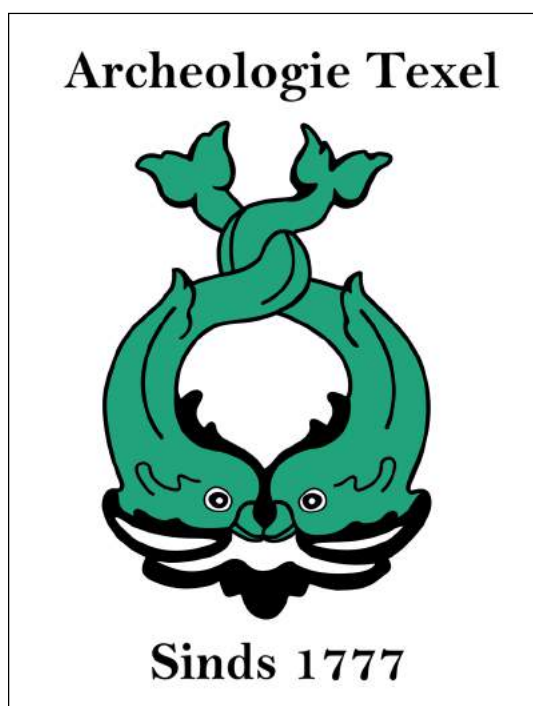


Jasper Leek geeft uitleg bij de stand tijdens de tweede Westfrieslanddag in Schagen.

6.6 Tweede Dag van de Texelse Archeologie

Archeologie West-Friesland heeft in 2019 gepoogd in het kader van de Nationale Archeologiedagen zo breed mogelijk het archeologisch erfgoed te tonen, dit keer vertaald naar de tweejaarlijkse 'De Dag van de Texelse Archeologie'. Na in 2017 dit event in De Waal te hebben gehouden, werd nu de Burghkerk van Den Burg uitgezocht, een prachtige historische locatie midden op het eiland. Op zaterdag 12 oktober werden voor de land- en maritieme archeologie alle registers van wat het onderzoek te bieden heeft opengetrokken.

Uitgerold over het middenschip van de kerk was een mega luchtfoto van het eiland te zien. De bezoekers konden hier overheen lopen en gingen als snel op zoek naar hun huis of erf.



Wethouder Jaap Vlaming opende de dag en kreeg de twee eerste Texelse archeologiefolders uitgereikt. Locatiedirecteur Corina Hordijk van Kaap Skil reikte aan de wethouder het BidBook voor het nieuwe Museum Kaap Skil uit.

Voor de landarcheologie was de blikvanger de blauwe karaf opgegraven in juni 2019 aan de Koetebuurt te Oosterend. Deze bijzondere 17^{de}-eeuwse kobaltblauwe fles kon vrijwel compleet worden geborgen en na precieze restauratie worden geëxposeerd voor een dag.

Nieuw binnen de archeologiedag was het landschap en de bouwhistorie. De Historische Vereniging Texel, Bond Heemschut en de Boerdijenstichting (Stolpenstichting) vertelden bij hun kraam en expositieborden over hun werk en vonden veel gehoor.

De maritieme archeologie werd getoond door de Afdeling Maritiem van de Rijksdienst Cultureel Erfgoed, Periplus Amsterdam, The North Sea Divers uit Breezand en de Duikclub Texel. De RCE toonde hun recente onderzoek en een 3D-schaalmodel op basis van nieuwe bevindingen van een scheepswrak. Periplus liet beeldmateriaal van het sonaronderzoek in de Waddenzee zien. The North Sea divers hadden materialen van hun duiken nabij de Razende Bol meegenomen. Dit waren met name materialen afkomstig van diverse Britse oorlogsschepen, waar onder de HMS Apollo, van de Royal Navy. Deze zijn te herkennen aan de 'Broad Arrow' of wel de hanenpoot. De Duikclub Texel had een verzameling bronzen kanonnen afkomstig uit het Pools Kanonnenwrak voor deze dag meegenomen.



De blauwe karaf, gevonden aan de Koetebuurt op Texel in juni.



De informatiestand van de Boerderijenstichting en Erfgoedvereniging Heemschut.



Wytze Stellingwerf determineerde archeologisch materiaal dat door het publiek werd meegenomen.

Wytze Stellingwerf vertelde over vondsten uit het Schervenwrak en deed determinaties van de door het publiek meegenomen archeologische voorwerpen.

Jacco Bakker van DCT liet in de Schakel, het gebouw naast de kerk onderwatervideo's van de verkenningen in de Waddenzee zien. Het was voor het eerst dat zowel de duikende amateurarcheologen en de rijksonderwaterarcheologen vreedzaam naast elkaar stonden.



Onderwatervideo's van de duikende amateurarcheologen en uitleg van de rijksonderwaterarcheologen.

De oudste vondsten van het eiland werden getoond door Govert van Noort, al decennia amateurarcheoloog op Texel met als specialisme de steentijd. Het was voor het eerst dat de benen en stenen voorwerpen op Texel te zien waren. De kraam trok veel bekijks.

Josje van Leeuwen vertelde over het zoölogisch botmateriaal. Men raakte hierdoor gefascineerd. Maarten Borst had speciale historische behendigheids spelletjes vervaardigd voor deze dag waar ouders en kinderen hun talenten konden laten zien en gelijktijdig wat over het erfgoed konden opsteken.



De stands van Govert van Noort (boven) en Josje van Leeuwen (onder) trokken veel bekijks.

Annabelle de Gast en Sander Gerritsen vertelden over het onderzoek van de Koetebuurt in Oosterend. Aad Weel en Frank Postma vertelden alles over de metaalvondsten en munten van het eiland. Anne de Groot bemande de boekenstand van AWF.

Harmen de Weerd had de organisatie over deze dag. De vrijwilligers van de Burgh zorgden door de catering. Fleur Schinning heeft de dag op foto's vastgelegd.

Totaal brachten 867 personen een bezoek aan de 2^{de} Dag van de Texelse Archeologie.



Aad Weel en Frank Postma vertelden alles over de metaalvondsten en munten van het eiland.

6.7 De Grote Suriname Tentoonstelling

Ten behoeve van De Grote Suriname Expositie in de Nieuwe Kerk te Amsterdam werden uit de collectie van de Texelse duikers diverse voorwerpen uitgeleend. Het schip de Pieter Anthonie was in 1822 op weg van Amsterdam naar Nickerie en zonk geladen met voorwerpen voor slaven en planters in de Waddenzee bij Texel. De Texelse duikers hebben de afgelopen jaren op dit 'Schervenwrak' gedoken. AWF verzorgde de bruikleenovereenkomsten,



De grote koperen kapa uit het Schervenwrak.

het transport op het eiland en de communicatie hier over. Parasols, theeservies en gereedschap waren voor het publiek te zien. Het topstuk was de grote koperen kapa. Een kapa is een kookpot waarmee suikerrietsap (melasse) werd ingekookt.

Voorafgaand aan de opening werd de tentoonstelling gepresenteerd in het televisieprogramma De Wereld Draait Door.² De bekende Surinaamse schrijfster Cynthia McLeod vertelde aan presentator Matthijs van Nieuwkerk dat zij de kapa het meest bijzonder object van de tentoonstelling vond. Ongeveer 1 miljoen kijkers zagen deze uitzending. De tentoonstelling opende op 5 oktober 2019 en werd wegens succes verlengd tot 1 maart 2020. Totaal bezochten 185.000 bezoekers de Nieuwe Kerk en zagen de archeologische voorwerpen.



Foto Grote Suriname Tentoonstelling door Mike Bink/Evert Elzinga (bron: <https://laurensborsboom.nl/De-Grote-Suriname-Tentoonstelling>). Geheel rechts de koperen kapa.

6.8 Open Monumentendag in Hoorn

Op zaterdag 14 september is een pop-up expositie ingericht in de middeleeuwse Ceciliakapel aan de Nieuwsteeg van Hoorn. In het pand waren recente vondsten te zien van de opgravingen aan de Westerdijk en de Nieuwendam. Sommige vondsten waren wel heel erg “vers van de pers”: zij werden in de week voorafgaand aan de expo opgegraven. Blikvangers waren de kalkstenen ornamenten die werden gevonden tussen het afval van een leerlooierij aan de Westerdijk uit de 16^{de} eeuw. De ornamenten dateren uit de 15^{de} eeuw en zijn afkomstig uit een kerk, mogelijk de Grote Kerk. Ten tijde van de Beeldenstorm heeft men de ornamenten in stukken geslagen, waarna de leerlooier de brokken oploste in water en dit gebruikte voor



2 <https://www.bnnvara.nl/dewerelddraaitdoor/videos/519274>.

het schoonbranden van huiden. Bij de expo waren ook veel foto's van de opgravingen te zien en lagen rapporten en publieksfolders van Archeologie West-Friesland ter inzage.



Bij de pop-up tentoonstelling waren vondsten te zien van de opgravingen aan de Westerdijk en de Nieuwendam.

Hiernaast was de overkluisde waterloop in 't Glop (gemeentelijk monument) te bezoeken. De afdaling in de bakstenen tunnel trok ook dit jaar weer veel publiek.



Bij de expositie waren veel foto's te zien van de opgravingen en lagen rapporten en folders ter inzage.

6.9 Educatie

In de trant van "de jeugd is de toekomst van morgen" is educatie op basisscholen een onderdeel van ons plan voor publieksbereik. Het onderwerp archeologie komt daarnaast nog niet vaak voor in het basisonderwijs. Het is meestal een onbekend, maar wel heel spannend, onderwerp voor leerkrachten en leerlingen.

Momenteel geeft AWF af en toe op aanvraag een les over archeologie op basisscholen. AWF wordt benaderd door leerkrachten van basisscholen. Vaak is op de basisschool een actueel thema waar de les archeologie bij aansluit. Met de lessen proberen wij kinderen historisch besef en bewustwording van het verleden bij te brengen. Hierdoor leren kinderen wat zich allemaal onder hun voeten kan bevinden en dat de bodem is opgebouwd uit lagen. Hoe dieper je de grond in gaat, hoe verder je terug gaat in de tijd.



Een les archeologie in de klas.

Een les bestaat enerzijds uit een algemeen verhaal over archeologie in onze regio. Door middel van foto's van opgravingen wordt laten zien hoe archeologen te werk gaan. Het tweede deel van de les bestaat uit het laten zien van vondsten uit de perioden die wij in West-Friesland tegenkomen. De insteek is om de kinderen zelf na te laten denken wat iets geweest kan zijn/waarvoor iets gebruikt is. Sommige spullen laten we even rondgaan in de klas, om het materiaal te voelen. In 2019 zijn drie lessen verzorgd op basisscholen in Zwaag en Andijk.



Kalkstenen ornamenten die werden gevonden tussen het afval van een leerlooierij aan de Westerdijk uit de 16^{de} eeuw. De ornamenten dateren uit de 15^{de} eeuw en zijn afkomstig uit een kerk, mogelijk de Grote Kerk. Ten tijde van de Beeldenstorm heeft men de ornamenten in stukken geslagen, waarna de leerlooier de brokken oploste in water en dit gebruikte voor het schoonbranden van huiden.

7. Bouwen, saneren, slopen en behouden

7.1 Bouwregels en 100 m²

Binnen het beleidskader van veel Westfriese gemeenten zoals Hoorn en Medemblik, is in bepaalde gebieden de archeologische interventiegrens voor bouwprojecten een oppervlakte van 100 m² of meer. Deze 100 m² staat voor de totale bodemroering van een kavel, dat wil zeggen alle opstellen bij elkaar opgeteld inclusief bodemroering daarbuiten zoals het graven van sleuven van kabels en leidingen, aanleggen van vijvers en het doen van bodemsaneringen. Vooraf zijn de bouwregels bij veel particuliere ontwikkelaars niet of slechts ten dele bekend. Dat betekent dat in een aantal gevallen bij het overschrijden van de interventiegrens op de bouwtekening deze ontwikkelaars de omvang van hun bodemroering terugbrengen naar onder de 100 m². Deze planaanpassing voorkomt een archeologisch onderzoek. Daarom zijn in elk geval dit jaar twee werken teruggebracht naar 98 m².

Het gaat hier om de ontwikkeling van woonhuizen aan Keern 83, gemeente Hoorn en Dorpsstraat 99 te Abbekerk, gemeente Medemblik.

7.2 Bodemsanering en archeologisch adviseren/uitvoeren

Een uitgangspunt binnen de archeologie is om zoveel mogelijk resten in de bodem te behouden. Indien duurzaam behoud niet mogelijk blijkt, dienen deze te worden onderzocht. Binnen de planvorming wordt in de meeste gevallen duidelijk waar en hoe diep de bodem wordt geroerd. Dit zijn de delen die archeologisch moeten worden onderzocht. Echter, nadat een bouwplan is afgegeven en de strategie voor een veldonderzoek is bepaald, kunnen forse wijzigingen optreden. Hier conflicteren regels uit de Erfgoedwet regelmatig met de regels uit de Wet Bodembeheer. Doordat de rapporten waarin de vervuilingsgraad en verspreiding wordt vastgesteld zich baseren op vaak minimale toetsen en veelal weinig specifiek zijn, zorgt dit regelmatig voor onduidelijkheden en verwarring.

Dit heeft er in de afgelopen jaren toe geleid dat forse delen van vindplaatsen die niet werden bebouwd toch zijn gesaneerd om dat bij nadere testen, buiten de bouwcontour, verontreinigingen werden vastgesteld. Een voorbeeld hiervan is het sociale woningbouwproject aan de Binneblifstraat te Hoorn. De archeologische opgraving was geprojecteerd op het bouwvolume van de nieuwbouw. Op last van de Omgevingsdienst werden ook de niet te bebouwen delen onderzocht. Daaruit bleek dat deze ook verontreinigd waren. Daarom zijn deze delen later afgegraven, maar kon geen onderzoek meer plaatsvinden omdat binnen het sociale woningbouwproject het onverantwoord was de kosten verder te laten stijgen. Waarom dit gebied moest worden gesaneerd was onduidelijk omdat het niet bebouwd en slechts extensief werd gebruikt. De regels zijn hier zeer strak toegepast.



Een bijzondere vondst tijdens het onderzoek aan de Westerdijk: een houten brillenkoker uit de 16^{de} eeuw.

Aan de Nieuwe Noord 36 project De Gruyter in het centrum van Hoorn vond in 2019 een vergelijkbare situatie plaats. De bodemsanering zou uitsluitend plaatsvinden op de te bebouwen stukken grond. Gedurende het project wijzigde deze strategie. De hele kavel bleek nu verontreinigd. Daardoor werden grote stukken te behouden archeologisch bodemarchief vrijwel ongezien gesaneerd. Bijkomend probleem was dat het adviesbureau, zonder tijdig

de onderzoekers daarvan in kennis te stellen, op het terrein zes verschillende graden van vervuiling verdeeld over steeds wisselende bodemlagen, had geconstateerd. Deze dienden separaat en op rijplaten worden opgeslagen en afgevoerd. Voor de archeologische uitvoering van het werk betekende dit een kolossale verzwarende van het grondwerk en een daling van het tempo van het onderzoek. Aan het eind van het project bleek dat toch alle grond als een enkele vervuilingscategorie werd afgevoerd. De maatregel is zodoende op verschillende wijze nageleefd.

7.3 Archeologie-vriendelijk bouwen

Zuiderkerkplein 1, Enkhuizen

De locatie is zeer beperkt van omvang maar bevat een sterke bodemverontreiniging en veel archeologische resten, onder andere van het Augustijnerklooster. Het terrein was in gebruik als moestuin. De ontwikkelaar heeft in overleg met architect Tom Valks en de constructeur een fundering op zes bescheiden boorpalen ontworpen waarop een betonplaat is gelegd. Zo is de bodem slechts minimaal geroerd en kon een dure bodemsanering en archeologisch onderzoek achterwege blijven. De beoogde houten opbouw wordt dermate licht van gewicht dat een zware fundering niet nodig was. In goed overleg is zo de archeologie behouden en een niet noodzakelijke sanering uitgespaard.



Archeologie-vriendelijk bouwen aan Zuiderkerkplein 1 in Enkhuizen.

Wilhelminaplantsoen 6, Enkhuizen

De bestaande bungalow aan het Wilhelminaplantsoen 6 aan de noordzijde van Enkhuizen is door de nieuwe ontwikkelaar geheel veranderd. Opvallend is dat het perceel significant hoger ligt dan de omgeving. Dat wordt veroorzaakt door de aanwezigheid van de oude Noorderpoort en de bijbehorende stadsmuur. Bij de stadsuitbreiding van 1590 werd de poort gesloopt en noordelijk hiervan in de vestingwal een nieuwe poort gebouwd. De zeer zware funderingen bleven echter behouden in de bodem en reiken vermoedelijk tot 5 m of meer onder maaiveld. Bij de bouw van de bungalow decennia geleden is deze aanvankelijk aan de Noorderweg geprojecteerd maar uiteindelijk meer oostwaarts gerealiseerd. Vermoedelijk koos men in het

werk vanwege zware funderingen van de poort om het huis met kelder te verplaatsen. Na gesprekken met eigenaar, architect en constructeur is wederom besloten de nieuwbouw met aanbouw niet westwaarts te realiseren maar op de huidige locatie te maken. Daarom zijn in het bestaande palenplan nieuwe palen bijgeplaatst. De oude palen zijn niet getrokken. Bestaande en nieuwe betonpalen werden voor de nieuwbouw gebruikt. De toch al door de voorgaande bouw verstoorde delen zijn zo iets meer verstoord geraakt en de locatie van de Noorderpoort is onaangeroerd gebleven. Hierdoor behoefde geen onderzoek te worden uitgevoerd en vervielen de archeologische kosten. De kelders werden hergebruikt in het nieuwe ontwerp.

Nieuwstraat 28, Medemblik

De ontwikkelaar van Nieuwstraat 28 te Medemblik heeft zijn plan aangepast om zo het bodemarchief te behouden. De Nieuwstraat is een gebied in de stad waar nog niet eerder archeologisch onderzoek plaatsvond. De huidige vloer werd in het ontwerp behouden en de beoogde aanbouw werd op betonpalen aan beide zijden van het perceel uitgevoerd en een overspanning hiertussen gefabriceerd. Zo kon ook hier het bodemarchief behouden blijven.

Omdat werd vermoed dat het houtskelet van laat 16^{de}-eeuwse oorsprong was, is een bouwhistorisch onderzoek uitgevoerd, waarbij ook gemonsterd is voor dendrochronologisch onderzoek. Het hout bleek helaas niet geschikt voor onderzoek.



Nieuwstraat 28 in Medemblik.

Dorpsstraat 113-117, Zwaag

Op deze locatie ligt de dorpsterp van het middeleeuwse Zwaag. In overleg met de ontwikkelaar is daarom de rooilijn van het volledige bouwblok aan de Dorpsstraat 30 m noordwaarts verplaatst. De Dorpsstraat in Zwaag ligt op deze locatie ter hoogte van de oudste kerk significant hoger dan de andere delen van dezelfde straat. Door het verplaatsen van het bouwblok en het inrichten dan de top van de terp als parkeervoorziening en siertuin, kon de terp worden behouden en werden archeologische kosten voorkomen.



Dorpsstraat 113-117 in Zwaag (Gauwe Paard).

Wierdijk 31, Enkhuizen

In 2015 lanceerde een particuliere ontwikkelaar een ambitieus plan om onder het perceel Wierdijk 31, een primaire waterkering uit de 17^{de} eeuw, een forse kelder met damwanden te construeren en daar een volume nieuwbouw op te plaatsen. Afgezien van de bouwtechnische risico's, was ook bodemverontreiniging op deze voormalige scheepwerf en veel archeologische resten in de bodem een hinderpaal en kostenpost. De nieuwe ontwikkelaar heeft in 2018-2019 binnen het bestaande volume de betonvloer versterkt en een houten casco hier op gebouwd. Daarmee is zowel de waterkering stabiel gebleven, de bodemverontreiniging ingepakt en de archeologie bewaard.



Wierdijk 31, Enkhuizen.

Dorpsstraat 121, Twisk (Kerk), gemeente Medemblik

In een van de fraaiste en best behouden dorpen van West-Friesland, Twisk, heeft de oude dorpskerk een nieuwe functie gekregen. Bij de herinrichting van het buitenterrein is terughoudend met het roeren van de bodem omgegaan zodat het kerkhof dat hier ligt, ongeschonden bleef. Ook binnen in de kerk is slechts minimaal bodemroering geweest. Dit mag een voorbeeld worden genoemd voor andere kerkrestauraties en functiewisselingen van een religieus gebouw.



De vijf Bijbelse borden met de Kruisiging en het offer van Abraham, gevonden aan Westeinde 88-90 in Enkhuizen.

7.4 Stilleggingen

Begin november is de eigenaar/ontwikkelaar van het pand Paardensteeg 9 te Hoorn zonder vergunning gestart met grondwerkzaamheden in zijn pand. Het pand ligt op de zeezijde van

de oude Westfriese Omringdijk (West). Bij de werkzaamheden werd bodemarchief en asbest opgeruimd zonder de daartoe vereiste vrijstellingen en vergunningen. Tevens werd gevreesd voor de stabiliteit. Het werk is tot nader order door Bouw & Woningtoezicht van Hoorn stilgelegd.

In zomer van 2018 is het project aan de Vismarkt 4 te Den Burg (Texel) vanwege het zonder vergunning uitgraven van een kelder stilgelegd. In 2019 is alsnog de half ingegraven kelder tot op niveau uitgegraven.

7.5 Stolpboerderijen

In opdracht van de Provincie Noord-Holland zijn op Texel in maart 2019 in de 16^{de}-eeuwse polder Waalenburg twee stolpen gesloopt. Het betrof de boerderijstolp De Verwachting en de bijbehorende stolpschuur.

In het cultuurhistorisch onderzoek naar dit waardevolle gebied zijn de stolpen door de Provincie niet beschreven en niet gewaardeerd.



Een pelgrimsinsigne, gevonden bij het veldwerk aan Markt 22 in Schagen. Een pelgrimsinsigne is een aandenken dat door een pelgrim uit een bedevaartsplek werd meegenomen.

Hetzelfde kan worden gezegd voor het gebied van Polder De Bol, noordoostwaarts van de Waalenburg. Ook hier heeft de natuurhistorie geprevalleerd boven behoud van de historische en landschappelijke structuren. Het gevonden middeleeuws scherfmateriaal is door de medewerkers van Natuurmonumenten meegenomen naar het hoofdkantoor in 's-Gravenland. Sporen zijn niet gedocumenteerd. De kennis over de 11^{de}-12^{de}-eeuwse resten ten noorden van het gehucht Oost zullen zodoende onbekend blijven. De toegezegde rapportage is nog niet ontvangen.

In 2019 zijn de volgende historische stolpboerderijen verdwenen:

- Berkhout, Bobeldijk 1a: verbrand in april 2019
- Zuidermeer, Baarsdorpermeer 26: geleidelijk ingestort in 2019
- Nieuwlanderweg, Texel (De Verwachting): gesloopt 2 x

7.6 Onaangekondigde ontgravingen

Watercrassula, Pontweg 72, Den Burg, Texel

In het landschappelijk, aardkundig en archeologisch beschermde gebied van de Hoge Berg op Texel op de zuidoostelijke flank ligt het perceel Pontweg 72. Op 8 juni 2019 bleek hier opeens

in opdracht van de Provincie Noord Holland en HHNK een zeer fors gat te worden gegraven waarbij het gehele te verwachten bodemarchief zonder vooraankondiging ongezien tot op 2,5 m – Mv was verdwenen. De intentie was om de invasieve zoetwaterplant *Crassula helmsi* te bestrijden. Daarom is een groot gat gegraven waarin planten en water uit de vijver van de eigenaar (en daarmee veroorzaker) werden gestort en afgedicht met grond. Zo kon deze Australische exoot zich niet vermenigvuldigen. Echter, zolang de plant vrij te koop is voor tuinvijvers in tuincentra, zal dit probleem van woekering in zoetwateromgeving blijven bestaan met alle gevolgen van dien. De verstoring werd betaald uit de Crassulabestrijdingspot van bovengenoemde instanties.



Bestrijding watercrassula op Texel.

8. Het metaalproject van de gemeente Texel

Voor de gemeente Texel is in 2018 een metaalproject gestart waarbij collecties van metaaldetectoramateurs worden geïventariseerd. De collectie van dhr. Waverijn trok al snel de aandacht. Dit kwam door de mooie en bijzondere vondsten maar ook omdat deze te bewonderen zijn op een schitterende website van de vinder. Helaas kwam Jan Jaap Waverijn te overlijden kort nadat het metaalproject was gestart. De vondstlocaties waren nauwgezet maar gecodeerd vermeld. Helaas kon niemand vertellen wat de codes betekenden. Intussen is met hulp van NUMIS en het provinciaal depot voor archeologie Noord-Holland de code gekraakt. Nu was het ook mogelijk om de vondsten in PAN in te voeren. Intussen zijn ruim 200 Romeinse munten ingevoerd naast gouden munten van Ostrogothen, tremessis van Franken en Friezen, een Arabische dirham, Karolingische munten van Texel ingevoerd. De collectie Waverijn bevat ook circa 350 andere vondsten van metaal of glas. Een groot deel hiervan is in PAN ingevoerd. Het gaat om Romeinse artefacten zoals sleutels, fibulae in allerlei soorten en een enkele wijnzeef en lepel.

De Bronstijd is vertegenwoordigd met een randbijl type Oldendorf en drie fragmenten van een brilfibula. Een fragment van een hamerbijl lijkt net iets ouder dan de Bronstijd. Uit de

Middeleeuwen zijn veel fibulae afkomstig naast priksporen, riemtongen en sleutels. Eén van de meest bijzondere vondsten is de helft van een doormidden gehakte zilveren armband van 13 gram die in Dublin door Vikingen is gemaakt, een zogenaamde breedband armband. Deze is waarschijnlijk tussen 850 en 950 n. Chr. vervaardigd. Hele armbanden van 26 gram maar ook halve armbanden werden door de Vikingen gebruikt als betaalmiddel. In stukken gehakt zilver wordt dan ook hakzilver genoemd. Een gedeelte van een Arabische dirham is op ca. 50 meter van de armband gevonden. Deze halve Hiberno-Viking armband is het enige exemplaar van dit type dat in Nederland is gevonden en was tijdens de tentoonstelling 'Wij Vikingen' in het Fries Museum tot maart 2020 in Leeuwarden te zien.

Behalve de collectie Waverijn worden ook andere collectie van Texel geïnventariseerd zoals de collecties Daalder, Kreeft, Dekker en Kooger. Ook uit deze collecties komen bijzondere vondsten tevoorschijn die Texel als belangrijke plaats in de wereldhandel tijdens de Gouden Eeuw duidelijk laten zien.



Verschiede muntgewichten uit de collectie van Waverijn.

9. Lichte Gemeenschappelijke Regeling

Binnen de VVRE West-Friesland is op 4 juli 2019 op het onderdeel Ruimtelijke Ontwikkeling door de wethouders Nootebos (Stede Broec), Tap (Hoorn) en Van Langen (Medemblik) het in de raad van de Gemeente Medemblik ingediende amendement van 9 maart 2017 en de motie 26 april 2018 met betrekking tot het functioneren van de lichte Gemeenschappelijke Regeling Archeologie West-Friesland besproken.

Aan het eind van het agendapunt werd tot de slotsom gekomen dat de verzamelde wethouders zich kunnen vinden in de gang van zaken binnen deze lichte Gemeenschappelijke Regeling en er geen behoefte is dit op een andere wijze te organiseren (bron: notulen VVR 4 juli 2019).

De gemeenteraad van Medemblik is naar aanleiding van deze discussie op 4 december door wethouder Nederpelt uitgenodigd om een bezoek te brengen aan het proefsleuvenonderzoek

dat is uitgevoerd door Archol-Leiden in het plangebied Bloesemgaerde Noord in Wognum. Enkele raadsleden hebben gebruik gemaakt van deze mogelijkheid.

Op dinsdag 26 maart is in Bovenkarspel (Gemeente Stede Broec) de ambtelijke werkgroep opnieuw bijeengekomen. Charissa van Dijk verving Saskia Olivierse namens Schagen.

Op dinsdag 5 november is bijeengekomen in de Statenpoort te Hoorn (Gemeente Hoorn) de ambtelijke werkgroep andermaal bijeengekomen. Sarah Jonges verving Miranda Steltenpool namens Medemblik omdat zij een nieuwe functie binnen de gemeente kreeg. Frank Kok vertegenwoordigde de SED gemeenten.

Wijzigingen in de lichte Gemeenschappelijke Regeling hebben niet plaatsgevonden. Het tarief is met de opslag zoals vastgesteld door de Gemeente Hoorn op 1-7-2019 aangepast.



Funderingen en kelders van twee huizen aan de Nieuwendam in Hoorn.

10. Overzicht adviezen en gewerkte uren³

De adviezen komen voort uit de binnengekomen informatie via omgevingsvergunningen, sloopmeldingen, waarnemingen in het veld, verzoeken van adviesbureaus in de ruimtelijke ordening, makelaars, projectontwikkelaars enzovoorts. In 2019 werden binnen de GR 210 adviezen gegeven en quickscans vervaardigd.

11. Depot De Oude Veiling 35 in Zwaag

Het transitiedepot op de Oude Veiling 35 begint door de toegenomen werkzaamheden steeds

³ Zie ook bijlage 3.

krapper te worden. Extra apparatuur is aangeschaft voor het reinigen van voorwerpen (o.a. metaal). Tevens is een droogkast gebouwd. Ondanks dat de doorstroom naar het Provinciaal Depot voor Bodemvondsten in Castricum goed verloopt, is voor de tijdelijke opslag van vondstmateriaal in dit transitiedepot simpelweg te weinig ruimte. Tijdelijk is het bouwhistorisch materiaal afkomstig uit de gemeente Enkhuizen van het oude Weeshuis en school aan de Westerstraat hier opgeslagen geweest. Dit heeft –na selectie– weer zijn weg naar Enkhuizen gevonden. De depotruimte op het gemeentehuis aan de Nieuwe Steen 1 is al langere tijd nagenoeg vol. Gezien de opgravingen in de binnenstad van Hoorn in 2019 zal het depot zich verder vullen. De verwachting is dat in 2020 beide depots geheel vol zullen zijn en naar extra ruimte zal moeten worden uitgekeken.



Op de maandagavond gebruikt de AWN afd. 2 het depot voor bijeenkomsten.

Drie tinnen lepels waarvan een met een Apostel aan het uiteinde, 17^{de} eeuw. Gevonden tijdens het veldwerk aan de Nieuwe Noord in Hoorn.

12. Waterbodem

Het gemeentelijk onderzoeksschip Hessel Snoek wordt ingezet voor het onderzoek van de bodem van het Hoornse Hop, het Hoornse deel van de Zuiderzee, nu Markermeer.

Het schip wordt bemand door vrijwilligers die met name op de maandagen het gehele jaar door varen. Alleen als er te veel wind staat blijft men in de Grashaven. Het jaar 2019 kenmerkte zich door te veel wind om voor sonar onderzoek uit te varen. Dit jaar zijn 30 sorties gemaakt van ongeveer 15 tot 25 km per keer.

Het onderzoek vond onder andere plaats op de locatie waar mogelijk het kasteel van Wijdenes (1282-1296) moet hebben gestaan. Tot op heden is geen enkel spoor van dit kasteel aangetroffen. Wel zijn er enkele wrakjes aangetroffen waaronder een mooi klein wrak met goed behouden spanten. Ook de vermoedelijke resten van een buitendijkse kerk op deze locatie is tot op heden niets aangetroffen. In de herfst en winter periode is enkele keren richting het westen gevaren. In deze periode van het jaar is daar geen fonteinkruid aanwezig en kan ongehinderd worden varen.

Een fors aantal fenomenen zijn door middel van het sonaronderzoek op de waterbodem aangetroffen. Sommige resten zijn niet nader te duiden. Andere fenomenen zijn direct helder zoals een groot scheepswrak richting Warder de verslagen dijkresten bij Etersheim. Eind 2019 werd een vrij groot scheepswrak vlak voor Hoorn teruggevonden. Deze lag nagenoeg naast de gegraven vaargeul nodig voor de zandschepen voor het nieuwe Hoornse stadsstrand.

De technische kant van het schip vraagt onderhoud. Storingen in de machinekamer als aan de bestaande elektronica konden vakkundig worden opgelost.

De deelname aan het maritiem festival in het Zuiderzeemuseum te Enkhuizen kon vanwege storm, windkracht 9-1, niet doorgaan.

Voor de Texelse Waddenzee is het duikwerk van de Duikclub Texel begeleid. De scans van de contouren van objecten op de waterbodem zijn gearhiveerd. Het jaar kenmerkte zich door slechts 9 sorties. Dit werd veroorzaakt door een combinatie van slecht weer, getij en beschikbaarheid van de duikploeg. Het jaarverslag 2019 van DCT valt te lezen op de website van de Duikclub.



De historische spellen van vrijwillig medewerker Maarten Borst worden uitgetprobeerd tijdens de Erfgoeddag in Enkhuizen op 22 juni.

13. Maritieme Archeologie & zoektocht Slag op de Zuiderzee 1573

De voorbereidingscommissie is in verschillende samenstellingen frequent bijeen geweest. Dit leidde op 25-3-2019 tot een initiatiefnotitie waarin de drie sporen: onderzoek, publieksbereik en erfgoededucatie uit de doeken werd gedaan. Daarbij is een voorlopige begroting gemaakt. Overleg is op 15-7-2019 gepleegd met prof. Van Nierop als specialist op dit gebied. Tevens zijn specialisten van het Gemeente Archief te Amsterdam geraadpleegd. Vruuchtbaar was het overleg met mw. prof. dr. Judith Pollmann en prof. dr. Louis Sicking beiden van de Universiteit Leiden. Deze inspirerende gesprekken gaven inhoud aan het onderwerp en doelen voor het uit te voeren archiefonderzoek naar de periode van de Slag op de Zuiderzee.

De Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, afdeling maritiem programma is om hulp bij het sonarscannen van de zeebodem gevraagd.

Overleg is geweest op 4 december met Harry de Bles (officier Koninklijke Marine b.d.) vanwege de verbinding van de Slag met de Koninklijke Marine en mogelijke activiteiten. Ambtelijk is hard gezocht naar het benodigde budget om dit project van de grond te krijgen. Dat is echter in 2019 vruchteloos gebleken.

14. Beleidsmatige ontwikkelingen in de Westfriesse Gemeenten

14.1 Drechterland

De beleidskaart archeologie van de gemeente Drechterland is in 2019 vervaardigd. Tevens is een bijbehorende toelichting opgesteld. De kaart en toelichting zijn aangeleverd aan de gemeente. Op 16 december 2019 is de beleidskaart vervolgens vastgesteld.

Omdat binnen de Gemeente Drechterland de lijsten met bouwaanvragen (Wabo verzoeken) vooraf worden gefilterd, kon in een aantal gevallen waar dat achteraf gezien wel nodig was, niet worden geadviseerd. Een voorbeeld is de afbraak, met uitzondering van de buitenmuren, van de grote stolpboerdij aan Oosterleek 10 in Oosterleek, waar uiteindelijk bleek dat toch een zeer zware paalfundering werd gemaakt.



De grondleggers van het onderzoek naar de Bronstijd in West-Friesland bezochten op 26 augustus 2019 de opgraving Reigersborg Zuid-V in Hoogkarspel (Dr. Jan Albert Bakker, Prof. Dr. Diederik van der Waals, drs. Jean François van Regetren Altena, Dr. Maarten de Weerd, mw. Dr. Willy Metz).

14.2 Enkhuizen

Er is een start gemaakt met het vervaardigen van een update van de beleidskaart archeologie. De huidige kaart is vastgesteld in 2013. De update bestaat vooral uit het verwerken van inmiddels onderzochte en vrijgegeven terreinen.



Het college van Burgemeester & Wethouders van de gemeente Drechterland bezoekt de opgraving Reigersborg.

14.3 Hoorn

Onder aanvoering van D66 en CDA heeft de Hoornse gemeenteraad een motie aangenomen waarbij particuliere projectontwikkelaars met een ontwikkeling op een eigen kavel een archeologie-subsidie zouden moeten krijgen. Helaas is daarbij het benodigde budget niet bijgesloten. De motie is in 2019 beantwoord waarbij werd geconcludeerd dat zonder budget uit de algemene middelen dit niet te bekostigen is. In 2020 wordt uitgezien naar een wel werkende oplossing.

14.4 Koggenland

Vanuit de gemeente Koggenland is de wens uitgesproken om cultuurhistorie ook mee te nemen in de advisering, indien relevant. Dit werkt vooralsnog goed.

14.5 Medemblik

In februari 2019 is de beleidskaart archeologie vastgesteld.



Wethouder Harry Nederpelt bezoekt de opgraving van Molen 6 in Medemblik.

In 2019 was het de bedoeling dat de in 2017 ingestelde subsidieregeling werd geëvalueerd. Deze evaluatie is ingezet maar nog niet voltooid. Van de regeling wordt in beperkte mate gebruik gemaakt en is in die gevallen doelmatig.



De opgraving aan de Westerdijk in Hoorn. Hier wordt een dijkhuis met kelder vrijgelegd en gedocumenteerd.

14.6 Opmeer

In Opmeer is waargenomen dat de vigerende bestemmingsplannen archeologisch onvoldoende zijn. Een voorbeeld hiervan is de kerk van Wadway. Hierop rust geen dubbelbestemming Waarde - Archeologie, omdat het een Rijksmonument betreft. Dat veroorzaakt dat de bodem onder de kerk niet binnen het bestemmingsplan is beschermd. Door middel van een parapluplan of veegplan is dit te repareren.

14.7 Schagen

Vanuit de gemeente Schagen is de wens uitgesproken om naast archeologisch advies ook aardkundige en cultuurhistorische waarden mee te nemen in de quickscans. Vooral nog kan aan deze wens worden voldaan.

Het werk aan de beleidskaart archeologie heeft in 2019 stilgestaan vanwege het ontbreken van toekenning van aanvullende middelen. De beleidskaarten van de voormalige gemeente Schagen, Harenkarspel en Zijpe zijn al eerder aangevuld met bruikbare kaartlagen, waaronder historisch kaartmateriaal. Dit werk is vanwege de omvang van het grondgebied niet gereed en zal in 2020 indien aanvullende middelen worden toegekend, worden doorgezet en afgerond.

14.8 Stede Broec

In 2019 is de beleidskaart archeologie (met toelichting) nogmaals aangeboden aan de gemeente Stede Broec. Op 9 december 2019 is de kaart vastgesteld. Om de archeologische

waarden en verwachtingen hier ook planologisch te verankeren dient nu een parapluplan te worden ontwikkeld.

14.9 Texel

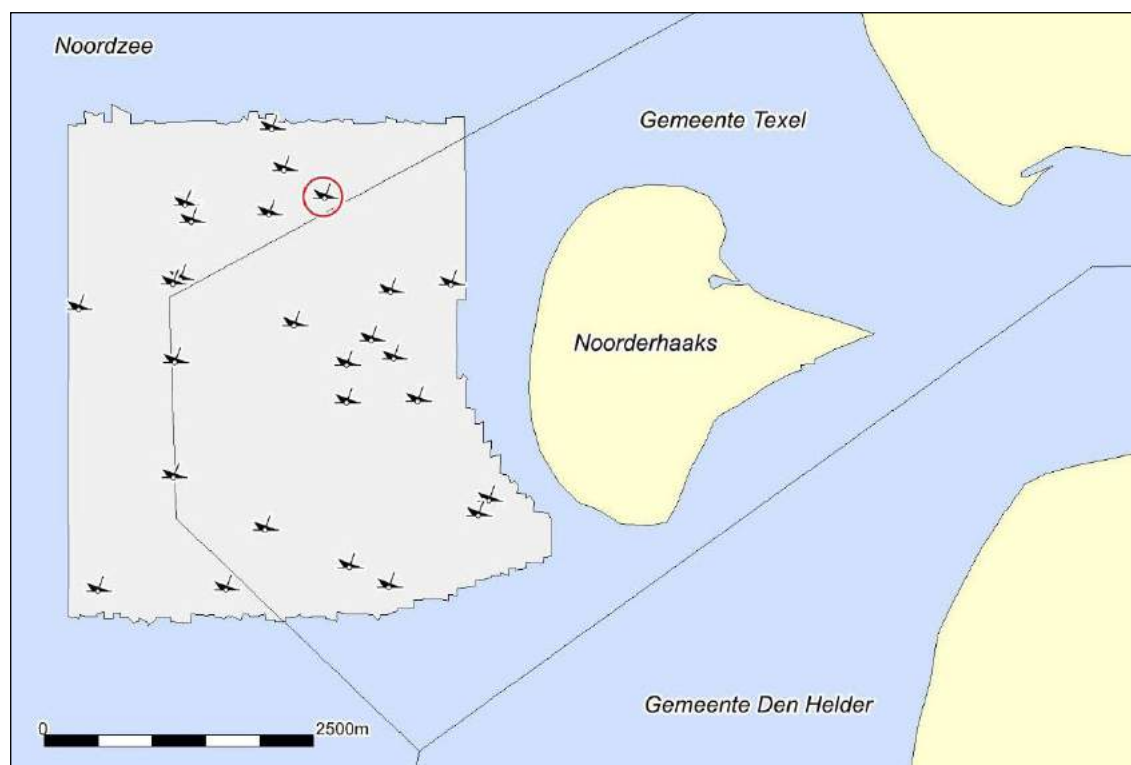
Met diverse partijen waar onder het NIOZ is onderzocht hoe tot een verdere integratie van de maritieme archeologie te komen voor de Texelse Waddenzee. Deze ontwikkeling staat sinds medio 2019 geheel stil.

De pilot Maritieme Archeologie Texel, de formele samenwerking tussen RCE, Provincie Noord-Holland, gemeente Texel, de Texelse Musea en Duikclub Texel is op 3 december 2019 afgerond en beëindigd. De laatste objecten uit het Palmhoutwrak zijn op 30-12-2019 formeel overgedragen aan de Provincie Noord-Holland. De informele samenwerking loopt echter in de komende jaren wel verder. Hierbij zijn echter ook andere duikclubs betrokken.

Uit diverse scheepswrakken is conform het afgesproken protocol materiaal verzameld, bestudeerd en aangeleverd aan het depot te Castricum. De hoeveelheid materiaal was echter tamelijk gering vanwege de slechte duikomstandigheden in de zomer.

Omdat het werk met vrijwillige sportduikers gebeurt, zijn de factoren: beschikbaarheid, tijden en wind van belang. Tevens waren er motorproblemen bij enkele vaartuigen.

Aan de toelichting op de in 2018 aanleverde concept-beleidskaart voor de waterbodem van de gemeente Texel is in 2019 veel geschreven. Het werk is echter nog niet afgerond. Verwacht wordt dat dit in het tweede kwartaal van 2020 zal gebeuren en de kaart inclusief toelichting daarna in procedure zal gaan.



Inventarisatie scheepswrakken ten westen van de Razende Bol.

De Rijksdienst Cultureel Erfgoed heeft eind 2019 een groot gebied ten westen van de Razende Bol met side scan sonar en magnetometer laten scannen door Periplus/DEEP. Dit heeft een groot aantal silhouetten van scheepswrakken opgeleverd, waaronder een groot aantal waarschijnlijk behoren tot de Royal Navy uit de Napoleontische Oorlogen. De gegevens zullen worden geïntegreerd in de beleidskaart waterbodem van de Gemeente Texel.



Kraakporseleinen kendi uit de 17^{de} eeuw, gevonden aan de Westerdijk in Hoorn.

15. Erfgoedinspectie & wettelijke taken

De Erfgoedinspectie heeft op 30 oktober 2019 de opgraving aan de Nieuwe Noord te Hoorn bezocht. Alle benodigde processtappen zijn doorlopen en in orde bevonden. Het rapport hierover is nog niet ontvangen.

Omdat de week hiervoor een schatgraafincident had plaatsgevonden is de EI hiervan op de hoogte gesteld. Dat heeft geleid tot een eerste samenwerking met betrekking tot een strafrechtelijk onderzoek.

16. Inventarisatie en beheer collecties particulieren en instellingen

De collectie van Frank Kuijper uit Dirkshorn (gemeente Schagen) is deels gefotografeerd en gedeeltelijk geïnventariseerd. De collectie bestaat uit keramiek vanaf de 14^{de} eeuw tot en met de 19^{de} eeuw. De nadruk ligt in de Gouden Eeuw en betreft gewoon gebruiksaardewerk. De luxe component ontbreekt. Een nadere inventarisatie is zinvol.

Op Texel zijn diverse particuliere collecties van duikers en metaaldetectoramateurs bestudeerd. Voor dit laatste is samenwerking gezocht met het project Portable Antiquities of The Netherlands⁴ en de Nederlandse Bank (DNB). Het onderzoek heeft zich net name gericht op de muntvondsten en de fibulae. De overige metalen voorwerpen komen wellicht in een later stadium aan de beurt.

De gegevens van de Texelse terrestrische vonden zijn verwerkt in de kaartlagen ter verbetering van de advisering.

4 <https://www.portable-antiquities.nl/pan/#/public>.

17. Schatgraverij & metaaldetectie

In 2019 is een opmerkelijke opleving in het aantal incidenten met schatgravers geweest.

Hoorn: Aan de Nieuwe Noord 36, bouwproject De Gruyter, zijn in de late avond van vrijdag 25 oktober door de Hoornse politie drie mannen opgepakt die, nadat zij over de hekken waren geklommen, op het bouwterrein aan het graven waren en zochten met de metaaldetector. Deze mannen zijn ingesloten op het politiebureau, verhoord en heengezonden. Tegen hen is proces verbaal opgemaakt. Vermoedelijk hebben zij niets gevonden omdat zij in reeds opgegraven kelders aan het spitten waren.

De politie van Hoorn in samenwerking met de Erfgoedinspectie heeft de zaak bij het Openbaar Ministerie ingediend.



Schatgraverskuil en schatgraversdolk.

Enkhuizen: Aan de noordzijde van Enkhuizen ligt het Hertenkamp. Waar nu de herten en andere dieren lopen, stond in de Gouden Eeuw een rij huizen. In de 19^{de} eeuw was het een begraafplaats. Het terrein was milieuverontreinigd en diende licht te worden afgegraven. In verband met de werkzaamheden was het grondig afgehekt. Tussen 8 en 11 november is hier door twee mannen een forse kuil gespit op zoek naar bodemvondsten. Of hier iets gevonden is, valt niet te zeggen. Wel hebben de mannen een schatgraversdolk en bierblikjes achtergelaten. Voor dit incident is een proces verbaal opgemaakt. De overtreders zijn onbekend gebleven.

Hoorn: In december is geconstateerd dat langs de Draafsingel aan de stadszijde nabij de Mariatoren en het Koepoortsplein grote stukken van de wallekant achter de beschoeiing moedwillig zijn omgezet. Dat de gravers op zoek waren naar vondsten bleek uit de vondst van een schep, een koevoet een speciaal verlengde hark en een zelf gemaakte zeef. Tevens werden laarzen aangetroffen. De schade aan de wallekant is groot. De personen in kwestie zijn nog niet herkend. Er is geen aangifte gedaan, wel is melding gemaakt bij Stadstoezicht.



Detectiedag in maart op Wieringen.

18. Samenwerkingsverbanden

De Rijksdienst Cultureel Erfgoed

Geen bijzonderheden.

Het Convent van Gemeentelijk Archeologen

Geen bijzonderheden.

Archeologische Werkgemeenschap Nederland afdeling 2

Samen met enkele leden van de AWN is de stand archeologie op de tweede Westfrieslanddag bemand (zie hoofdstuk publieksbereik).

Archeologische Werkgemeenschap Schagen/AWN afdeling 9

Door persoonlijke omstandigheden zijn er vanuit AWS weinig gemeenschappelijke activiteiten geweest. Vanuit de werkgemeenschap Schagen kon niet worden meegedaan aan de Nationale Archeologiedagen en de Westfrieslanddag in Schagen.

19. Regionale energie transitie (RES) en Deltaplan ruimtelijke Klimaatadaptatie

Deze twee regionaal aangevlogen projecten worden door regio-archeoloog Carla Soonius gevolgd om erfgoed (in de breedste zin van het woord, dus archeologie, monumenten en landschap) te borgen.

20. Jaarplan 2020

1. Beleidskaarten

- De in 2019 vastgestelde beleidskaarten van Medemblik, Stede Broec en Drechterland worden digitaal aangeleverd aan de betreffende GIS-afdeling;
- In 2020 zal een update van de beleidskaart van de gemeente Enkhuizen en Schagen worden vervaardigd. Vanwege drukke werkzaamheden en gebrek aan uren is dit nog niet afgerond;
- Voor Enkhuizen zullen de onderzoeken worden toegevoegd en worden de bekende waarden (vrijstellingsgrenzen 0, 30 en 100 m² en vrijgegeven terreinen) nader worden begrensd op basis van BGT (Basisregistratie Grootchalige Topografie) zodat de kaart "Omgevingswet-proof" wordt;
- De gemeente Schagen heeft een oppervlak van 187,28 km² (waarvan 167,91 km² land) en is daardoor de grootste gemeente binnen de lichte gemeenschappelijke regeling. De beleidskaarten van de voormalige gemeenten Harenkarspel, Schagen en Zijpe zijn allemaal in de bestemmingsplannen verwerkt. Om aan te sluiten bij de regionale beleidskaarten is een start gemaakt met het opnieuw begrenzen van de bekende waarden (vrijstellingsgrenzen 0, 50 en 100 m² en vrijgegeven terreinen). Deze worden nader begrensd op basis van de BGT. Voorbereidingen zijn gestart in 2018. Afronding wordt verwacht in 2020 na gunning extra uren;
- De Gemeente Texel wordt in 2020 voorzien van een geactualiseerde verwachtingskaart voor de Waddenzee met daarbij een toelichting en implementatie;
- De beleidskaart voor het grondgebied van de gemeente Texel dient 'omgevingswet-proof' te worden gemaakt. Voorstel is om de bekende waarden vooral goed te begrenzen op basis van historisch kaartmateriaal, archeologisch onderzoek en historisch-geografische bronnen.

2. Omgevingswet

De Omgevingswet zal in 2021 ingaan. Er komt veel op gemeenten af de komende jaren. Het bestemmingsplan maakt plaats voor het Omgevingsplan. Hierin zijn alle zaken die een ruimtelijke component hebben opgenomen (gaat dus veel verder dan wat er nu in bestemmingsplannen staat). Voor het digitaal ontsluiten van gegevens (Digitaal Stelsel Omgevingswet) zal worden aangehaakt bij de regionale verbanden die in de maak zijn.

3. Erfgoedcommunicatie/educatie

- Het houden van de Nationale Archeologiedagen in oktober 2020 in de Gemeente Schagen;
- Het meedoen aan de Kinderboekenweek;
- Het publiceren van het kinderboek 'Glop' i.s.m. Stichting Archeologie West-Friesland (Stiawf) en de Gemeente Hoorn;
- Produceren van 7 folders, 2 x Texel, 5 x West-Friesland i.s.m. Stiawf (september/oktober 2020);
- Een publiksboek over Schagen in de prehistorie (door Jasper Leek i.s.m. Archeologische werkgroep Schagen/ Peter Vos), geproduceerd door Stiawf;
- Nader uitwerken educatieprogramma (op gemeentelijk en regionaal niveau) d.m.v. een educatieplan;
- Onderzoek naar mogelijkheden bronsstijdcentrum (incl. ArcheoHotspot) in Hoogkarspel;

- Onderzoeken of het vestigen van een ArcheoHotspot in/nabij Kasteel Nuwendoorn mogelijk is.
- 4. Het participeren in de lopende projecten op rijksniveau (OCW, RCE, RWS) met betrekking tot de westelijke Waddenzee, IJsselmeer, Markermeer.
- 5. Het archeologisch voorbereiden en uitvoeren van onderzoek in het kader van de 450 jarige herdenking van de Slag op de Zuiderzee (1573) en het Jaar van de Gouden Eeuw.
- 6. Het produceren van een expositie met als thema 'Enkhuizer kanonnen uit de Gouden Eeuw' in Enkhuizen, planning zomer 2020.
- 7. Het voorbereiden van een expositie over het 'Leerwrak' i.s.m. Kaap Skil en Gemeente Texel.
- 8. Het onderzoeken van de haalbaarheid voor de bouw van een Lapidarium in de Gemeente Koggenland (of Hoorn) in het kader van de aanstaande dijkversterking Markermeerdijken, ism HHNK/MMD, Toerisme WF Gemeenten/Recreatieschap WF.
- 9. Website Archeologie West-Friesland
Beeldbank aanvullen, bijhouden van de nieuwspagina.
- 10. Digitalisering en ontsluiting archeologische data
Digitale koppeling van beleidskaarten archeologie en de achterliggende data, voortzetting van 2019.



Uit een waterput aan de Westerdijk in Hoorn komt een zeer opmerkelijke vondst: een geëmailleerde kroningsbeker van tsaar Nicolaas II van Rusland uit 1896. Deze beker werd tijdens de kroning uitgedeeld en in de verdrukking die ontstond om een beker te bemachtigen, zouden bijna 1400 mensen de dood hebben gevonden. De kroningsbeker wordt daarom ook wel de bloedbeker genoemd.

Bijlage 1

Activiteiten medewerkers Archeologie West-Friesland

A. Commissies en overleggen

Michiel Bartels

Commissies

- Lid van het bestuur van de Stichting voor de Middeleeuwse Archeologie.
- Voorzitter van de Stichting Archeologie West-Friesland.
- Voorzitter van de Vrienden van het Westfries Archief.
- Lid van de Maritieme Commissie, Convent van Gemeente Archeologen (CGA), samen met Bernard Meijlink (Walcheren).
- Lid Lübeck Hanse Archäologie Kolloquium.

Overleggen

- 7 februari 2019, gast raadscommissie Gemeente Medemblik, Wognum ivm raadsdiscussie archeologie.
- 7 maart 2019, presentatie Palmhoutwrakboek Rijksmuseum Amsterdam.
- 15 maart 2019, bijeenkomst Staasbosbeheer, Komberging Westelijke Waddenzee, Westerland, Wieringen.
- 16 maart 2019, Landelijke Detectordag D. J. Laan, manege Wironruiters, Hippolytushoef.
- 21 maart 2019, opening tentoonstelling 'Topstukken', Nationaal Archief, 's-Gravenhage.
- 8 april 2019, archeologiediscussie 2de Kamerleden, 's-Gravenhage.
- 16 april 2019, Ministerie OC&W Maritiem-archeologische Commissie.
- 8 mei 2019, presentatie Stadsstrand Hoorn, Parkschouwburg, Hoorn.
- 9 mei 2019, opening nieuwe expositie Nederlands Scheepvaartmuseum, Amsterdam.
- 16 mei 2019, organisatie en leiding excursie Vrienden van het Westfries Archief: Markermeerdijken.
- 17 juni 2019, discussie archeologische depothouders, Gemeente Leiden.
- 22 juni 2019, Erfgoedmarkt Dam Enkhuizen, standhouder AWF.
- 5 juli 2019, Waddenoverleg Friese Gemeenten Harlingen & Sudwest Fryslan, Harlingen.
- 3 oktober 2019, excursie en rondleiding voor afdeling vergunningen van gemeente Texel in het Provinciaal Archeologisch Museum 'Huis van Hilde'.
- 3 oktober 2019, opening De Grote Surinametentoonstelling, Nieuwe Kerk, Amsterdam.
- 14 oktober 2019, afsluiting dijkwerken Texel, NIOZ & HHNK, 't Horntje Texel.
- 30 november 2019, duikdag, RCE, Amersfoort.
- 15 december 2019, opening expositie Utrecht 900 Jaar, Provinciaal Archief Utrecht, Utrecht.
- 30 december 2019, 3^{de} inleversessie Duikclub Texel vondsten palmhoutwrak, Provinciaal depot voor bodemvondsten, Castricum.

Carla Soonius

Commissies

- Penningmeester Stichting Archeologie West-Friesland.

Overleggen

- 28 januari 2019, als expert uitgenodigd door RCE om een archeologiesessie voor de IJsselmeerkaart bij te wonen.

- 27 juni 2019, Algemene Leden Vergadering Convent Gemeentelijk Archeologen.
- 14 oktober 2019, overleg Westfriese Omringdijk met Mooi Noord-Holland en HHNK.
- 14 november 2019, Algemene Leden Vergadering Convent Gemeentelijk Archeologen.
- 9 december 2019, Veldraadpleging Kwaliteitssysteem Archeologie, Huis van Hilde, Castricum.

Dieuwertje Duijn

- Redactielid nieuwsbrief Boerderijenstichting "Vrienden van de Stolp".
- Overleg behoud stolpboerderijen "Red de Stolp".

B. Publieksactiviteiten

Michiel Bartels

- 9 februari 2019, Cultuurnacht Texel, De Waal. Presentatie jaarprogramma.
- 12 oktober 2019, 2^{de} Dag van de Texelse Archeologie, Sixtuskerk, Den Burg, Texel.

Carla Soonius

- 2 maart 2019, opening tentoonstelling Leithon, Leiderdorp.
- 18 april 2019, opening tentoonstelling Bronstijd Westfrieweg, Huis van Hilde, Castricum.
- 7 mei 2019, optreden in filmpje over landschap in de Bronstijd (NH Media).
- 19 mei 2019, open dag Landschap Noord-Holland. Steentijd en middeleeuwse archeologie in Aartswoud, Landschap Noord-Holland/Rundveemuseum, Aartswoud.
- 12 juli 2019, opening tentoonstelling vondsten Dirkshorn, SPAR, Dirkshorn.
- 26 augustus 2019, Bezoek oud archeologen aan opgraving Reigersborg Zuid V Hoogkarspel.
- 3 september 2019, Graafmoment college van B&W bij opgraving Reigersborg Zuid V Hoogkarspel.
- 10 september 2019, Alliantie op bezoek bij opgraving Reigersborg Zuid V Hoogkarspel.
- 13 september 2019, begeleiden op middag opgraving Reigersborg Zuid V Hoogkarspel.
- 14 september 2019, Open Monumentendag Het Glop, Hoorn.
- 7 oktober 2019, AWN-avond Zandwerven.
- 10 oktober 2019, 25-jarig jubileum BIAAX-consult, Huis van Hilde, Castricum.
- 12 oktober 2019, Dag van de Texelse archeologie, Den Burg, Texel.
- 13 oktober 2019, Nationale Archeologiedagen Schagen, Museum Eenigenburg, Pop-up-tentoonstelling Dirkshorn en Markt 22, Schagen.
- 1 november 2019, namens AWF stand bemannen op de Archeologiemarkt bij Rijksuniversiteit Leiden.
- 2 november 2019, bemannen van een stand met archeologisch onderzoek in Schagen Westfrieslanddag Schagen.
- 4 december 2019, bezoek gemeenteraad Medemblik, proefsleuvenonderzoek Bloesemgaerde Noord, Wognum.
- 5 december 2019, aanbieden publieksfolder Woonwijk Waterweide tijdens het eerste paalmonent, Martinuscollege, Grootebroek.

Sander Gerritsen

- 12 oktober 2019, 2^{de} Dag van de Texelse Archeologie, Sixtuskerk, Den Burg, Texel.

Marlijn Kossen

- Snuffelstages en rondleidingen van scholieren, stadhuis en depot.
- Rondleidingen aan geïnteresseerden, stadhuis en depot.

Christiaan Schrickx

- 14 september 2019, expositie op Open Monumentendag, Ceciliakapel, Hoorn.

Dieuwertje Duijn

- 14 september 2019, expositie op Open Monumentendag, Ceciliakapel, Hoorn.

Fleur Schinning

- 19 maart 2019, basisschool CBS de Rank, Zwaag. Twee lessen over archeologie (groep 6).
- 19 mei 2019, Beschermersdag Landschap Noord-Holland (gemeente Opmeer). Bij informatiepunt uitleg over archeologie.
- 12 oktober 2019, 2^{de} Dag van de Texelse Archeologie, Sixtuskerk, Den Burg, Texel.
- 20 november 2019, West-Friese Cultuurmiddag, Blauwe Schuit Hoorn. Workshop geven over archeologie.

Wytze Stellingwerf

- 5 oktober 2019, bijdrage vondsten Schervenwrak voor De Grote Suriname-tentoonstelling in de Nieuwe Kerk, Amsterdam.
- 12 oktober 2019, 2^{de} Dag van de Texelse Archeologie, Sixtuskerk, Den Burg, Texel.

Harmen de Weerd

- 12 oktober 2019, 2^{de} Dag van de Texelse Archeologie, Sixtuskerk, Den Burg, Texel.

Annabelle de Gast

- 12 oktober 2019, 2^{de} Dag van de Texelse Archeologie, Sixtuskerk, Den Burg, Texel.

Anne de Groot

- 12 oktober 2019, 2^{de} Dag van de Texelse Archeologie, Sixtuskerk, Den Burg, Texel.

Petra Leek

- 14 september 2019, expositie op Open Monumentendag, Ceciliakapel, Hoorn.

C. Congresbezoek**Michiel Bartels**

- 19 januari 2019, Schervendag, jaarbijeenkomst maritiem archeologen LWAOW, ADC Amersfoort.
- 28-30 januari 2019, dijksymposium te Heidelberg "Floods – perceptions and protection along the medieval Upper Rhine" olv Prof. Thomas Meier. Fritz Thyssen Stiftung fur Wissenschaftsförderung, Heidelberg, Duitsland.
- 19/20 augustus 2019, congres Drowned paleo landscapes. Current archaeological and natural scientific research in the Wadden Sea and North Sea basin. Hanse Wissenschaft Kolleg, Delmenhorst, Duitsland.

- 26 augustus 2019, Stadskerncongres, Stichting voor de Middeleeuwse Archeologie, RCE Amersfoort.
- 18-22 november 2019, Lübecker Kolloquium zur Stadtarchäologie im Hanseraum XI. Archäologie im Hier und Jetzt, Große Börse, Rathaus, Lübeck. Duitsland

Christiaan Schrickx

- 26 september 2019, Dag van de Stadsarcheologie, Amersfoort.

Carla Soonius

- 2 februari 2019, Steentijddag Leiden.
- 8 maart 2019, symposium over Landschapsbiografie, RCE, Amersfoort.
- 18 april 2019, bijeenkomst Verkenning Archeologie: Archeologisch rijksmonumentenbestand. Een verkenning van functie, waarde en hoe verder in de toekomst.
- 26 september 2019, symposium Dark Age of the Low Lands, Universiteit Utrecht.
- 4 oktober 2019, Metaaltijddag 7, RCE, Amersfoort.
- 31 oktober 2019, Archeologieplatform Archeologie en bodemverstoringen.
- 21 november 2019, Reuvensdagen, Apeldoorn.

Fleur Schinning

- 20 november 2019, West-Friese Cultuurmiddag. Blauwe Schuit, Hoorn.
- 21 november 2019, Reuvensdagen, Apeldoorn.

Bart ter Steege

- 16 mei 2019, archeologieplatform: gebouwplattegronden als studieobject (nieuwe leidraad), Apeldoorn.
- 21 november 2019, Reuvensdagen, Apeldoorn.
- 9 december 2019, Veldraadpleging kwaliteitssysteem Archeologie, Castricum.

Wytze Stellingwerf

- 4-5 april 2019, BNA Contactdagen, Mechelen.
- 6 oktober 2019, Assembled Articles VI, Zwolle

Annabelle de Gast

- 02 oktober 2019, International Encounter Conference - The Country House and the City: Connections, practices and idea(l)s, Amsterdam.
- 21 november 2019, Reuvensdagen, Apeldoorn.

Anne de Groot

- 21 november 2019, Reuvensdagen, Apeldoorn.

D. Publicaties (uitgezonderd WAR-rapporten en WAR-notities)

Michiel Bartels

- Postma, F. & M. H. Bartels, 2019. Japanse munt uit Gouden Eeuw op strand van Texel, in: De Beeldenaar januari/februari 2020, 33-34.

- Bartels, M. H., 2019. Grand Hotel-Restaurant Texel, Den Burg. Het afval van Texels fraaiste fin-de-siècle toeristenhotel in nieuwbouwwijk De Tuunen, in: De archeologische Kroniek van Noord-Holland 2018, 126-133.
- Stellingwerf, W. & M. H. Bartels, 2019. Afval van kroegen en hoerenhuizen: vondsten uit het 'Kollegat' in Oudeschild in: De archeologische Kroniek van Noord-Holland 2018, 133-137.
- Bartels, M. H., E. Winters & A. Vissie, 2019. Een leren kan uit het Twee Kanonnenwrak, in: De archeologische Kroniek van Noord-Holland 2018, 132-133.
- Bartels, M. H., 2019. Saintonge poppenflessen uit het Vijzelwrak, in: De archeologische Kroniek van Noord-Holland 2018, 140-146.
- Bartels, M. H., 2019. Waken aan woelig water, archeologisch onderzoek naar de historische zeedijk van Texel nabij fort De Schans = Archeologie Texel 2.
- Bartels, M. H., 2019. Historische mortiergranaten van de Westfrieze Admiraliteit uit de Westerhaven van Medemblik, in: Jaaruitgave Oudheidkundige Vereniging Medenblik 27, 2-9.
- Bartels, M. H. & J. van Leeuwen, 2019. Een oude schildpad in Oudeschild. Exotica uit een 18de-eeuwse huissloot op de Rede van Texel, in: Historische Vereniging Texel 132, 6-7.
- Bartels, M. H., E. Winters & A. Vissie, 2019. Een leren kan aan boord van het Twee Kanonnenwrak, in: Historische Vereniging Texel 131, 30-31.

Sander Gerritsen

- Gerritsen, S., 2019. Archeologisch onderzoek langs de dijk bij Schardam, Etersheim en Warder. In: Warderwijd, jaarboek 2018 Historische Vereniging Warder, 65-78.
- Gerritsen, S., 2019. Markermeerdijken | Vooronderzoek. in: De archeologische kroniek van Noord-Holland 2018, 70-74.
- Huisman, H. & S. Gerritsen, 2019. Markermeerdijken | Zwerfkeien. in: De archeologische kroniek van Noord-Holland 2018, 74-77.

Rapporten

Gerritsen, S., 2019. Opgraving 't Raaksje Den Burg, gemeente Texel. Evaluatierapport.
 Gerritsen, S., 2019. Resultaten en evaluatie proefsleuvenonderzoek (IVO-P). Dijkversterking Markermeerdijken. Evaluatierapport.

Brochures/Publieksfolders

Gerritsen, Sander, 2019. Archeologie van de Markermeerdijken 1. (= Archeologie in West-Friesland 22).
 Gerritsen, Sander, 2019. Graven naar Friese vorsten. Archeologisch onderzoek in de historische kern van Den Burg, gemeente Texel. (= Archeologie Texel 1).

Christiaan Schrickx

- Schrickx, C., 2019. 'Overkluizingen en riolen. Stadsplanning en waterstaat in de Gouden Eeuw', Kwartaalblad Oud Hoorn, 2019/1, 101-106.
- Schrickx, C.P., 2019. 'Ontheiliging van kerkelijke kunst door een leerlooier', Kwartaalblad Oud Hoorn 2019/3, 127-132.
- Schrickx, C., 2019. 'Hoorn_Drieboomlaan en Binneblifstraat', De archeologische kroniek van Noord-Holland 2018.
- Schrickx, C., 2019. 'Enkhuizen_Admiraliteitsweg 39', De archeologische kroniek van Noord-Holland 2018, 49-50.

- Schrickx, C., 2019. 'Mercurius, een topstuk van de 17^{de}-eeuwse terracotta-productie', De archeologische kroniek van Noord-Holland 2018, 169-170.

Dieuwertje Duijn

- Duijn, D.M., 2019. Een oude en een nieuwe stulp in Spanbroek, in Nieuwsbrief Boerderijstichting Noord-Holland "Vrienden van de stulp" 96, 14-15.
- Duijn, D.M., 2019. Een smuiger anno 2012 in Eenigenburg, in Nieuwsbrief Boerderijstichting Noord-Holland "Vrienden van de stulp" 97, 6-7.
- Duijn, D.M., 2019. De oudste stulp van West-Friesland, in Nieuwsbrief Boerderijstichting Noord-Holland "Vrienden van de stulp" 98, 6-7.
- Duijn, D.M., 2019. De ondergrondse stulp, in Nieuwsbrief Boerderijstichting Noord-Holland "Vrienden van de stulp" 99, 16-17.
- Duijn, D.M., 2019. Enkhuizen, Dijk, in De archeologische Kroniek van Noord-Holland 2018, 50-51.
- Duijn, D.M., 2019. Enkhuizen, Koltermanstraat 1, in De archeologische Kroniek van Noord-Holland 2018, 52.
- Duijn, D.M., 2019. Enkhuizen, Spaans Leger-Kruislaan, in De archeologische Kroniek van Noord-Holland 2018, 53-54.
- Duijn, D.M., 2019. Drechterland, Schellinkhout-Dorpsweg 20, in De archeologische Kroniek van Noord-Holland 2018, 45-46.

Bart ter Steege

- Gerritsen, S. & B. ter Steege, 2018. De opgraving van 't Raaksje op de Groeneplaats in Den Burg. in: Uitgave van de Historische Vereniging Texel, nr. 127, 2-5

Carla Soonius

- Soonius, C.M., 2018. De eerste Wervershovens. Grafheuvels in Wervershoof. In: De Skriemer. Jaarboek 22 -2018. Stichting Oud Wervershoof, 36-41.

Harmen de Weerd

- De Weerd, H. 2019. Op zoek naar Spaanse Scheepswrakken in het Hoornse Hop. In Erfgoed Magazine jaargang 40, ed. 5.

Wytze Stellingwerf

- Stellingwerf, W., 2019. The Patriot behind the pot: A historical and archaeological study of ceramics, glassware and politics in the Dutch household of the Revolutionary Era: 1780-1815, Zwolle: SPA Uitgevers.
- R.H. Lensen & W. Stellingwerf, 2019. Speurend in kamers, kasten en laden. Twee boedelbeschrijvingen uit het midden van de achttiende eeuw uit Zaamslag. In: Jaarboek 2018-2019 van Oudheidkundige Kring 'De Vier Ambachten', Hulst, 288-349.
- Stellingwerf, W. & C.M. Soonius, 2019. Dwars door Dirkshorn, Zes eeuwen tastbare geschiedenis in de Dorpsstraat, in: Poldergeest, Nieuwsbulletin van AWN Afd. 9 (Noord-Holland Noord) en werkgroepen stichting regionale archeologie "Gheesmanambocht" 28, 6-10.
- Stellingwerf, W. & M.H. Bartels, 2019. Afval van kroegen en hoerenhuizen: Vondsten uit het 'Kollegat' in Oudeschild. De archeologische kroniek van Noord-Holland 2018, 133-136.

E. Cursussen

Michiel Bartels

- 6 mei 2019. Schrijven van korte en overtuigende college-, raad en directievoorstellen. West-Friesland Academie, Hoorn.
- Oktober 2019: Generieke Poort Instructie tbv werk Strukton.

Marlijn Kossen

- 23 april 2019, BHV herhalingscursus Hoorn.

Carla Soonius

- 4 november 2019, Middag van de omgevingsvisie Schagen, Scageon theater, Schagen.
- 3 december 2019, Deltaplan ruimtelijke klimaatadaptatie, Gemeentehuis Medemblik, Wognum.

Christiaan Schrickx

- 22 april 2019, BHV herhalingscursus, Hoorn.

Sander Gerritsen

- 22 april 2019, BHV herhalingscursus, Hoorn.

Bart ter Steege

- 14 oktober 2019, BHV-brandveiligheid, Hoorn.

Jasper Leek

- 21/28/29 januari 2019, cursus motorzagen basis, IPC Groen, Arnhem.

Etienne van Paridon

- 21/28/29 januari 2019, cursus motorzagen basis, IPC Groen, Arnhem.

Anne de Groot

- 31 oktober 2019. Archeologieplatform: Archeologie en bodemverstoringen, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Amersfoort
- 12 december 2019. Lunchsessie: Hoorn en de Omgevingswet, Gemeente Hoorn, Hoorn.

Petra Leek

29 november 2019. Cursus 'werken met Archis' bij het RCE in Amersfoort.

F. Lezingen

Michiel Bartels

- 29 januari 2019, Seedeichen am westlichen Zuiderzee, Texel, West-Friesland und Zeevang. Universiteit Heidelberg. Duitsland.
- 20 mei 2019, Historische Vereniging Texel, zaal van de Doopsgezinde Gemeente Den Burg, Het Schild voor Schans en Rede.
- 21 mei 2019, Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier, Heerhugowaard. De Schans op Texel.

- 13 augustus 2019, The archaeology of Dutch-Danish connections in het Golden Age. Århus University, Moesgard, Denemarken.
- 20 augustus 2019, Do or drown, archaeology of sea dikes in the western Netherlands. Kolloquium Hanse Akademie Delmenhorst, Duitsland.
- 1 oktober 2019, Zonder Drenthe geen Holland, dijkbouw langs de Zuiderzee. Drentse Prehistorische Vereniging, Assen.
- 21 november 2019, Flotsam and Jetsam or an oyster full of pearls?
- 25 november 2019, Hoe Fries was Texel? Jaarvergadering PvdA, De Lindeboom, Den Burg, Texel.
- 11 december 2019, Mooi Noord Holland & HHNK te Heerhugowaard. Archeologie van Westfriese Omringdijk.
- 12 december 2019, Archeologisch samenwerken in Noord-Holland. Themaraad Gemeente Hollands Kroon.

Sander Gerritsen

- 16 mei 2019, Etersheim. De eerste resultaten van het archeologisch proefsleuvenonderzoek bij vindplaats 5.2. Presentatie tijdens dijk-safari voor vrienden van het Westfries Archief in De Breek, Etersheim.
- 25 juni 2019, Een dijk van een dijk. Archeologisch onderzoek langs de dijk tussen de trajecten Enkhuizen - Hoorn en Hoorn – Edam. Presentatie voor Rotary Purmerend.
- 2 juli 2019, Een dijk nader bekeken. Resultaten archeologisch proefsleuvenonderzoek Dijkversterking Markermeerdijken. Presentatie voor Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier.

Carla Soonius

- 27 februari 2019, De Bronstijd in West-Friesland. Grafheuvelonderzoek en de opgravingen van de Westfriisiaweg, Historische Vereniging Oud Wervershoof, Wervershoof.
- 5 april 2019, Resultaten archeologisch onderzoek in het kader van de aanleg van de Westfriisiaweg. Historische Vereniging Suyder Cogge, Oosterleek.
- 2 mei 2019, De archeologie van de Westfriisiaweg. 42 km onderzoek naar 4500 jaar bewoning, Huis van Hilde, Castricum
- 14 november 2019, 85 hectare en 300 brontijdboerderijen verder. Wat willen we nog weten?, Archeologieplatform onderzoeksagenda's, RCE, Amersfoort.
- 21 november 2019, Bachelor in de gemeentelijke praktijk. Reuwendagen, Apeldoorn.

Dieuwertje Duijn

- 8, 16 en 22 januari 2019 (totaal zes keer), museumcursus Westfries Museum. Lezing over het historisch en archeologisch onderzoek naar Zacheus de Jager en Margaretha van Beresteyn uit Enkhuizen. Westfries Museum, Hoorn.
- 12 oktober 2019, ledenvergadering Oud Hoorn. Dendrochronologisch onderzoek in Hoorn, met voorbeelden van gedateerde gebouwen en archeologische structuren. Oosterkerk, Hoorn.
- 7 november 2019, lezing voor Historische Kring Ursem. Onderzoek naar stolpboerderijen in West-Friesland. Ned. Herv. Kerk in Ursem.

Wytze Stellingwerf

- 4 april 2019, BNA Contactdagen: Sjik en schrijnend. De spectaculaire inventaris van een in 1822 gezonken schip op weg naar Suriname.
- 23 april 2019, Lezing AWN Zaanstreek, Zaandijk: Een Patriottische schipper uit de Zaanstreek. Archeologisch onderzoek naar een scheepswrak uit een zeer onstuimige tijd.
- 6 oktober 2019, Assembled Articles: Engelse transferware uit de vroege 19^{de} eeuw: Een sociaal-culturele interpretatie. Het voorbeeld van de lading van een scheepswrak uit 1822.

Bart ter Steege

- 9 december 2019, AWN-West-Friesland. Opgraving van molen nummer 6 aan de Oosterdijk 1 te Medemblik.
- 19 december 2019, Archeologie West-Friesland. Opgraving van molen nummer 6 aan de Oosterdijk 1 te Medemblik.

Jasper Leek

- 2 november 2019, 'Eerste resultaten opgraving Markt 22 in Schagen'. Westfrieslânddag in de Spartahal in Schagen.



West-Friese Cultuurmiddag in Hoorn, georganiseerd door de Blauwe Schuit. Leerkrachten krijgen een workshop archeologie van Josje van Leeuwen en Fleur Schinning.

Bijlage 2

Actorregister

Naam	Functie binnen de afdeling	Actorstatus	Registratienr.	Dienst-verband	FTE
Michiel Bartels	Gemeentelijk archeoloog	Senior KNA Archeoloog/ Senior KNA Specialist Materialen	49683270	Vaste dienst	1,00
Carla Soonius	Regioarcheoloog	Senior KNA Archeoloog/ Senior KNA Prospector	54796522	Vaste dienst	1,00
Christiaan Schrickx	Archeoloog / Materiaalspecialist	Senior KNA Archeoloog/ Senior KNA Specialist Materialen	36747907	Vaste dienst	0,89
Sander Gerritsen	Archeoloog	Senior KNA Archeoloog	40573396	Vaste dienst	1,00
Bart ter Steege	Archeoloog	Senior KNA Archeoloog	58805888	Duurzaam ingehuurd	0,89
Marlijn Kossen	Archeoloog / Depotbeheerder / Kwaliteitscoördinator	KNA Archeoloog MA/ Depotbeheerder/ KNA Specialist Conserveren	85075816	Vaste dienst	0,89
Dieuwertje Duijn	Archeoloog / Materiaalspecialist	KNA Archeoloog MA/ KNA Specialist Materialen en Archeobotanie	84660409	Duurzaam ingehuurd	0,89
Harmen de Weerd	Archeoloog/ GIS-Specialist	KNA Archeoloog MA	15945173	ZZP	0,67
Fleur Schinning	Archeoloog	KNA Archeoloog MA	52516072	Duurzaam ingehuurd	0,89
Annabelle de Gast	Archeoloog	KNA Archeoloog MA	76008127	ZZP	1,00
Jasper Leek	Archeoloog	KNA Archeoloog MA	17557790	Duurzaam ingehuurd	0,89

Bijlage 3

Overzicht projectadviezen 2019

Gemeente	Aantal	Type
Regionaal	1	overig
<i>totaal</i>	<i>1</i>	
Drechterland	1	Bureauonderzoek
Drechterland	1	RO Advies overheid
Drechterland	5	WABO Adviseren
Drechterland	14	WABO Quickscan
<i>totaal</i>	<i>21</i>	
Enkhuizen	1	overig
Enkhuizen	1	Bureauonderzoek
Enkhuizen	2	RO Advies overheid
Enkhuizen	4	WABO Adviseren
Enkhuizen	13	WABO Quickscan
<i>totaal</i>	<i>21</i>	
Hollands Kroon	2	WABO Quickscan
<i>totaal</i>	<i>2</i>	
Hoorn	4	overig
Hoorn	5	Cultuurhistorisch en archeologisch advies
Hoorn	2	RO Advies overheid
Hoorn	2	WABO Adviseren
Hoorn	12	WABO Quickscan
<i>totaal</i>	<i>25</i>	
Koggenland	2	overig
Koggenland	2	Cultuurhistorisch en archeologisch advies
Koggenland	1	WABO Adviseren
Koggenland	10	WABO Quickscan
<i>totaal</i>	<i>15</i>	
Medemblik	1	Beoordeling rapportage derden
Medemblik	1	bouwhistorisch onderzoek
Medemblik	2	RO Advies overheid
Medemblik	11	WABO Adviseren
Medemblik	39	WABO Quickscan
<i>totaal</i>	<i>54</i>	
Opmeer	1	Beoordeling rapportage derden
Opmeer	6	WABO Quickscan
<i>totaal</i>	<i>7</i>	

provincie	1	overig
<i>totaal</i>	<i>1</i>	
Schagen	1	overig
Schagen	7	Beoordeling rapportage derden
Schagen	5	RO Advies overheid
Schagen	8	WABO Adviseren
Schagen	18	WABO Quicksan
<i>totaal</i>	<i>39</i>	
Stede Broec	1	Geen
Stede Broec	2	RO Advies overheid
Stede Broec	2	WABO Adviseren
Stede Broec	5	WABO Quicksan
<i>totaal</i>	<i>10</i>	
Texel	2	overig
Texel	1	Cultuurhistorisch en archeologisch advies
Texel	1	RO Advies overheid
Texel	1	Waarneming
Texel	2	WABO Adviseren
Texel	7	WABO Quicksan
<i>totaal</i>	<i>14</i>	
Totaal	210	

Bijlage 4

Rapporten & notities

Rapporten

Duijn, D.M., 2019. "Een welterneering staande gruttery". Multidisciplinair onderzoek naar het pand Vierbeentjes 10 in Enkhuizen. West-Friese Archeologische Rapporten 125. Archeologie West-Friesland, Hoorn.

Duijn, D.M. & C.P. Schrickx, 2019. Van een Westfriese naar een Noord-Hollandse stolp. Archeologisch en bouwhistorisch onderzoek op het perceel Noordeinde 36 in Lambertschaag, gemeente Medemblik. West-Friese Archeologische Rapporten 126. Archeologie West-Friesland, Hoorn.

Schrickx, C.P., 2019. Overkluizingen, wulfels en riolen. De geschiedenis en archeologie van de gemetselde riolen in de binnenstad van Hoorn. West-Friese Archeologische Rapporten 127. Archeologie West-Friesland, Hoorn.

Steege, B.C. ter, 2019. Een statig herenhuis op een middeleeuwse terp. Archeologisch en bouwhistorisch onderzoek op perceel Herenweg 64 in Hoogwoud, gemeente Opmeer. West-Friese Archeologische Rapporten 128. Archeologie West-Friesland, Hoorn.

Duijn, D.M. & S. Gerritsen, 2019. Met oud hout gebouwd. Archeologisch en bouwhistorisch onderzoek op het perceel Spanbroekerweg 23 in Spanbroek, gemeente Opmeer. West-Friese Archeologische Rapporten 129. Archeologie West-Friesland, Hoorn.

Leek, J., J. van Leeuwen & W. Stellingwerf, 2019. Van haven tot hof. Archeologisch onderzoek tijdens rioolwerkzaamheden in de Koningshof in Medemblik. West-Friese Archeologische Rapporten 130. Archeologie West-Friesland, Hoorn.

Leek, J. & W. Stellingwerf, 2019. Huis en goed van de bouwman. Archeologisch onderzoek op het perceel Dorpsstraat 302, gemeente Hoorn. West-Friese Archeologische Rapporten 131. Archeologie West-Friesland, Hoorn.

Schrickx, C.P., 2019. Valsmunterij op een boerenerf. Archeologisch onderzoek op de percelen Dorpsstraat 108 en 110 in Zwaag, gemeente Hoorn. West-Friese Archeologische Rapporten 132. Archeologie West-Friesland, Hoorn.

Schrickx, C.P., 2019. Archeologische begeleiding in de tuin achter Gouw 7. West-Friese Archeologische Rapporten 133. Archeologie West-Friesland, Hoorn.

Bartels, M.H. & J. Leek, 2019. Het wakend schild van Schans en Rede. Archeologisch onderzoek van zeedijk, wachttorens en IJzertijd nederzetting nabij fort De Schans op Texel. West-Friese Archeologische Rapporten 134. Archeologie West-Friesland, Hoorn.

Gerritsen, S. & W. Stellingwerf, 2019. De Gekroonde Zwaan. De archeologie van een Westfriese herberg aan de Zesstedenweg 203 in Grootebroek, gemeente Stede Broec. West-Friese Archeologische Rapporten 135. Archeologie West-Friesland, Hoorn.

Leek, J., 2019. Stenen stiepen aan de Streekweg. Archeologisch onderzoek op het perceel Streekweg 135 te Hoogkarspel, gemeente Drechterland. West-Friese Archeologische Rapporten 136. Archeologie West-Friesland, Hoorn.

Duijn, D.M., 2019. Tussen Zwaagdijk en Kromme Leek. Archeologisch en bouwhistorisch onderzoek op het perceel Zwaagdijk 196 in Zwaagdijk-Oost, gemeente Medemblik. West-Friese Archeologische Rapporten 137. Archeologie West-Friesland, Hoorn.

Schricks, C.P., 2019. Met vaart door de Ketenboom. Archeologisch onderzoek naar de derde waterpoort van Enkhuizen op het terrein van RENOLIT aan de Flevolaan. West-Friese Archeologische Rapporten 138. Archeologie West-Friesland, Hoorn.

Gast, A. de & D.M. Duijn, 2019. Een stolp uit 1860/1861. Archeologisch onderzoek op het perceel Oosterblokker 85 in Oosterblokker, gemeente Drechterland. West-Friese Archeologische Rapporten 139. Archeologie West-Friesland, Hoorn.

Steege, B.C., C.P. Schricks, W. Stellingwerf & D.M. Duijn, 2019. Verrassende vondsten in een volkswijk. Archeologisch onderzoek naar een 17de-eeuwse wijk tussen de David- en Romeinstraat in Enkhuizen. West-Friese Archeologische Rapporten 140. Archeologie West-Friesland, Hoorn.

Notities

Leek, J., 2019. Archeologische waarneming op het Monsanto-terrein, gemeente Enkhuizen. West-Friese Archeologische Notities 38. Archeologie West-Friesland, Hoorn.

Schricks, C.P., 2019. Archeologische waarneming tijdens de verbouw van de panden Grote Noord 97 en 99 in Hoorn. West-Friese Archeologische Notities 39. Archeologie West-Friesland, Hoorn.

Schricks, C.P., 2019. Archeologische waarneming op het perceel Koepoortsweg 71 in Hoorn. West-Friese Archeologische Notities 40. Archeologie West-Friesland, Hoorn.

Schinning, F.C. & C.M. Soonius, 2019. Woonuitbreiding Remmerdel. Een archeologisch bureauonderzoek en verkennend booronderzoek op het terrein naast de Remmerdel in Warmenhuizen, gemeente Schagen. West-Friese Archeologische Notities 41. Archeologie West-Friesland, Hoorn.

Stellingwerf, W. & C.M. Soonius, 2019. Dwars door Dirkshorn. Een archeologische waarneming in de Dorpsstraat van Dirkshorn, gemeente Schagen. West-Friese Archeologische Notities 42. Archeologie West-Friesland, Hoorn.

Duijn, D.M., 2019. Archeologisch bureauonderzoek riolering centrum zuid, Enkhuizen. West-Friese Archeologische Notities 43. Archeologie West-Friesland, Hoorn.

Soonius, C.M. & A.S. de Groot & M.H. Bartels, 2019. Toelichting Beleidskaart Archeologie Gemeente Drechterland. West-Friese Archeologische Notities 44. Archeologie West-Friesland, Hoorn.

Bijlage 5

Procescertificaat Archeologie

SGS

Procescertificaat Archeologie

Certificaatnummer: ARC-004/3

Certificaathouder:

Gemeente Hoorn

Archeologie West-Friesland
Nieuwe Steen 1
1625 HV HOORN
Postbus 603
1620 AR HOORN
Telefoon +31 (0)229 25 22 00
E-mail archeologie@hoorn.nl
Website www.archeologiewestfriesland.nl

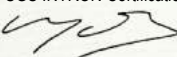


Verklaring van SGS INTRON Certificatie B.V.
Dit procescertificaat is op basis van de Beoordelingsrichtlijn SIKB 4000, versie 4.1 d.d. 19-02-2018, afgegeven conform het SGS INTRON Certificatie-reglement voor Certificatie en Attestering voor Gemeente Hoorn, Archeologie West-Friesland voor het toepassingsgebied van de hieronder vermelde protocollen zoals gedefinieerd in paragraaf 1.3 van deze beoordelingsrichtlijn.

Protocol 4001: Programma van eisen, versie 4.1
Protocol 4002: Bureauonderzoek, versie 4.1
Protocol 4003: Inventariserend veldonderzoek (landbodems), versie 4.1
- Onderdeel proefsleuven
- Onderdeel overig
Protocol 4004: Opgraven (landbodems), versie 4.1

SGS INTRON Certificatie B.V. verklaart hierbij op basis van het uitgevoerde certificatieonderzoek dat het gerechtvaardigd vertrouwen bestaat dat de door Gemeente Hoorn, Archeologie West-Friesland verrichte werkzaamheden voor voorbereiding, uitvoering en oplevering van archeologisch onderzoek, voor zover dat valt binnen de op dit certificaat vermelde protocollen, inclusief de daarvoor benodigde secundaire processen vanaf acceptatie van de opdracht tot oplevering, bij voortduring voldoet aan de in dit procescertificaat vastgelegde specificaties.

Dit certificaat is afgegeven op 28 juni 2019 en is geldig tot 23 juni 2021.

SGS INTRON Certificatie B.V.

Ir. J.W.P. de Bont
Certificatiemanager



Pagina 1 van 2



SGS INTRON Certificatie B.V., Venusstraat 2
Postbus 267, NL-4100 AG CULEMBORG
T : +31 88 21 45 133
www.sgs.com/intron-certificatie

